

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 520 del 24/3 al 6/4 de 2021 2,5 €

La vacuna que paguem tres vegades

Les farmacèutiques que han desenvolupat el vaccí de la COVID-19 han rebut finançament públic per a la investigació, però venen les dosis a preu de mercat i esquiven les responsabilitats dels efectes adversos

pàg. 4-11

SUPLEMENT DE LA COMUNAL

Vuit pàgines especials
sobre el nou pol cultural
cooperatiu del barri de
Sants de Barcelona

Directa

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA
La Directa SCCL
Riera d'Escuder, 38, Nau 1, Planta 1
08028 Barcelona
Tel: 935 270 982
Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat
www.directa.cat
DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

- QUI SOM?**
A fons
Jesús Rodríguez
Miralls
Gemma Garcia | miralls@directa.cat
Cruïlla
Guillem Martí i Guille Larios | cruïlla@directa.cat
Impressions
Laia Alsina, Ekaitz Garate i Albert Alexandre | impressions@directa.cat
Roda el món
Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat
Expressions
Elena G. Ruiz, Jofre Figueras i Eloi Latorre | expressions@directa.cat
La indirecta
Àlex Romaguera i Mariana Cantero
L'espina
Joan Castellà | espina@directa.cat
Fotografia
Víctor Serri i Sira Esclasans | fotografia@directa.cat
Il·lustració
Roser Pineda i Maria Conill | il.lustracio@directa.cat
Correcció
Miriam Tijani | correccio@directa.cat
Edició
Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat
Disseny gràfic i compaginació
Pau Fabregat | disseny@directa.cat
Projecte gràfic
Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat
Coordinació web
Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente
Coordinació País Valencià
Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat
Audiovisuals
Marta Pérez i Sònia Calvó | audiovisuals@directa.cat
Administració i subscripcions
Jordi Vilaró | administracio@directa.cat
Difusió
Estel·la Marcos | directa@directa.cat
Publicitat i distribució
Irene Selvaggi | publicitat@directa.cat
Gestió web
Talaïos Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:
Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, Illes i Catalunya Nord.
El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentaria i AralInfo

CONTACTES:
General directa@directa.cat
Redacció Barcelona redaccio@directa.cat
Redacció València paisvalencia@directa.cat
Subscripcions subscripcions@directa.cat
Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: SIRA ESCLASANS

SUMARI

A FONS

4-11

Desigualtats patents
Els ingents beneficis per les farmacèutiques gràcies als drets de propietat industrial són la creu de la lluita contra la pandèmia de la COVID-19. La distribució mundial del vaccí també està marcada per l'enriquiment d'uns pocs. Un reportatge de Maties Lorente, Nacho Ibáñez, Anna Celma i Marc Campos. Fotos de Sira Esclasans.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Willy Toledo
Conegut per les sèries de televisió *7 vidas* o *Los favoritos de Midas*, és una de les veus de l'art més crítiques amb la monarquia i el govern espanyol. Les seves obres *El Rey* o *Alejandro y Ana* han resultat profètiques. Hi conversa Emma Zafón, amb fotos d'Álvaro Minguito.

IMPRESSIONS

16-18

Pros i contres de les xarxes socials
Diàleg entre Jordi Vinadé, de COS Cooperativa i el Proyecto Una. Amb una il·lustració de Sebastià Cabot.

La desobediència civil, aquí i ara
Article de Xavier Antich amb il·lustració de Catalina Parra.

CRUÏLLA

19-21

Periodisme que toca de peus a terra
Grups de periodistes i activistes pel dret a la informació han creat recentment mitjans de comunicació cooperatius a Santa Coloma de Gramenet, l'Hospitalet de Llobregat i el Poblenou. Un reportatge de Carles Masià, amb fotos de Víctor Serri i Miguel López Mallach.

RODA EL MÓN

22-26

L'obrer de l'anarcopunk mexicà
Fa dos mesos va morir Tobi, referent de l'activisme a Mèxic DF. Reportatge de Guille Larios i Ricard de Vargas Golarons.

Hidrocarburs a l'est del Mediterrani
Reportatge de Marc Saurina sobre la guerra energètica entre Turquia i Grècia.

EXPRESSIONS

27-31

Els nous camins dels sons urbans
Un reportatge de Clara Asín sobre les múltiples variants de la música urbana. Fotos de Manu Boix i Pau de la Calle.

L'avortament del nou llenguatge
Un relat de Miguel Ruiz Díaz-Reixa amb dibuix d'Estefania Zorita.

INDIRECTA

32

Entrevista a Aura Roig
Mariana Cantero conversa amb l'activista del col·lectiu Metzineres, que treballa al Raval barceloní amb dones i persones no binàries que consumeixen drogues. Parlen dels mal anomenats narcopisos i del paper de l'administració. Foto de Sira Esclasans.

Més que mil paraules

RICARD NOVELLA @ricardnovella | El 20 de març es van celebrar a Barcelona (foto), València i Elx manifestacions de la campanya "Iniciativa per una llei que garanteixi el dret a l'habitatge". Van difondre un manifest amb vuit punts "innegociables", entre els quals, la regulació dels lloguers, l'accés garantit als subministraments, la creació d'un parc públic de lloguer social que abasti el 20% del total i la prohibició dels desnonaments a les persones vulnerables.

Comunitat Directacoop

Audiovisuals 'Directa': camí a la consolidació

Sònia Calvó Carrió | @scalvocarrio

Qui ho havia de dir, quan vam crear el canal de YouTube de la DIRECTA, el setembre del 2013, que quasi vuit anys més tard, estariem on som. L'àrea d'audiovisuals compta ara mateix amb més d'una vintena de persones col·laboradores, hem superat els 3,3 milions de visualitzacions i tenim més de 7.300 subscripcions al nostre canal. Aquest curs, a més, s'ha formalitzat un nucli de col·laboradores d'audiovisuals al País Valencià i hem renovat el llibre d'estil de l'àrea.

La gran novetat, però, és la compra de material d'audiovisual, després d'anys que cada col·laboradora hagués de fer servir el seu propi material per anar a fer cobertura audiovisual dels diferents temes d'actualitat. Aquest és un pas molt important, ja que era un reclam després de temps per tal de poder comptar amb material de qualitat i poder fer un pas més cap a la consolidació de l'àrea.

Això, juntament amb l'actualització del llibre d'estil la consolidació de

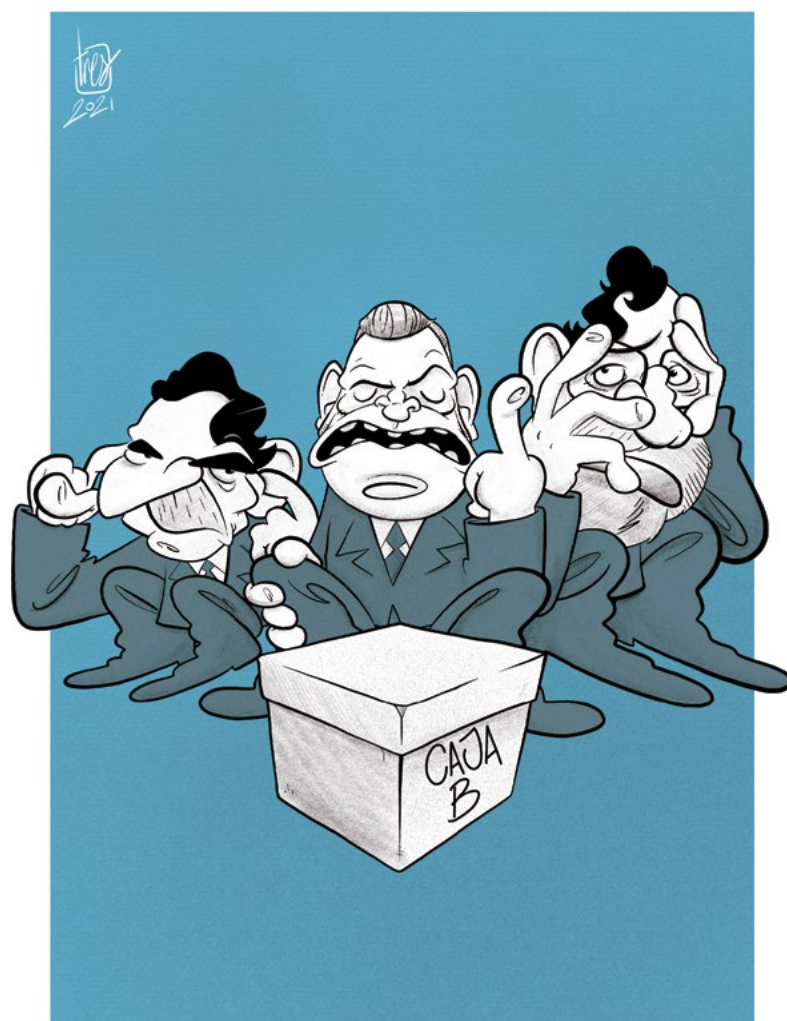
l'àrea al projecte de la DIRECTA. Hem acordat unes pautes comunes i hem establert una sèrie de pautes d'actuació, com ara la venda o cessió d'imatges a tercers, un estil comú en els grafismes i un protocol de seguretat per a tothom qui hi participi. Aquest llibre d'estil està a punt després de moltes reunions i discussions, i dibuixa un camí a seguir.

Aquests canvis arriben després d'un any marcat per la pandèmia, en el qual ens hi hem hagut d'adaptar. Tot això, però, ens anima a seguir endavant i dibuixar un nou horitzó amb reptes engrescadors.

Codi QR d'accés al canal de Youtube.

L'espina

DESIGUALTATS PATENTS

Tot i que les institucions públiques han finançat bona part de la recerca de les farmacèutiques contra la COVID-19, el sistema mundial de patents impossibilita un accés equitatiu a la vacuna i garanteix beneficis milionaris per a l'accionariat

Maties Lorente | @mtslorente

“**A**vui és un gran dia per la ciència i per la humanitat”. “I per a mi, també”, podria haver afegit el conseller delegat de l'empresa farmacèutica Pfizer, Albert Bourla. El 9 de novembre de 2020 anunciava amb aquestes paraules l'efectivitat de la vacuna de la seva companyia contra la COVID-19. Aquell mateix dia, Bourla es despenia del 60 % del paquet accionarial de l'empresa que dirigeix, un fet que li va aportar uns ingressos de 4,76 milions d'euros. La vicepresidenta de Pfizer, Sally Susman, també va aprofitar l'avinentesa de l'anunci per desfer-se de 46.662 accions de la firma per un valor d'1,5 milions d'euros. No són les úniques cares visibles dels enormes beneficis que ha generat la carrera per aconseguir la vacuna que posi fre a una pandèmia global que ja ha provocat la mort de més de 2,71 milions de persones. Els accionistes de Moderna, una altra de les companyies autoritzades a distribuir la vacuna a la Unió Europea, han vist com s'ha multiplicat el valor del seu patrimoni. El seu conseller delegat, Stéphane Bancel, controla accions per valor de més de 2.200 milions d'euros, mentre que un dels seus accionistes, Timothy Springer, ha vist en poc temps com el preu de les seves accions ha passat de 4,21 a 1.260 milions d'euros, multiplicant per 300 el seu valor. Segons les previsions del banc Morgan Stanley, Pfizer i Moderna tancaran l'any amb una facturació de 16.000 milions d'euros en el cas de la primera, i d'entre 10 i 15.000 milions en el de la segona.

Fins ara han estat quatre les vacunes autoritzades a la Unió Europea: Pfizer (EUA, conjuntament amb l'empresa alemanya BioNTech), Moderna (EUA), Janssen (EUA) i AstraZeneca (Regne Unit-Suècia). Tot i ser companyies privades, totes han rebut en major o menor mesura finançament públic, encara que els detalls no han transcendit per la poca transparència dels convenis signats entre els estats i les gegants de la indústria. Segons dades de la consultoria Airfinity, les institucions públiques han invertit més de 7.500 milions d'euros en les companyies que desenvolupen les vacunes. De les quatre autoritzades, les que han rebut més diners han sigut Moderna i AstraZeneca, amb 2.200 i 1.688 milions d'euros respectivament. Més allunyades Pfizer i Janssen, amb prop de 400 milions d'euros cadascuna.

“És una vergonya”, rebla Joan-Ramon Laporte, professor emèrit de Farmacologia a la UAB i membre de la Fundació Institut Català de Farmacologia. “Les vacunes han estat desenvolupades en un temps rècord sobre la base de coneixements generats amb investigació de finançament públic, són un triomf de la ciència, no de la indústria farmacèutica”, explica a la DIRECTA. Depèn molt dels recursos disponibles i del coneixement previ, però el temps habitual per desenvolupar una vacuna oscil·la entre els cinc i els deu anys. En aquesta ocasió, la vacuna arriba poc menys d'un any després dels primers casos de COVID-19 a Europa. Per Javier Padilla, metge de família i comunitat, membre del col·lectiu Silesia i autor d'*Epidemiocràcia* (Capitan Swing, 2020), ha

/ SIRA ESCLASANS
@siraesca

estat molt important “la dedicació d’una quantitat sense precedents de fons econòmics, tant públics com privats, per a la recerca i el desenvolupament d’aquestes vacunes i l’existència d’una gran quantitat de coneixement previ de recerca bàsica sobre el qual sustentar l’aplicació clínica del desenvolupament de les vacunes”.

Exempcions fiscals

“Gran part de la població no és conscient que existeix un doble o triple pagament a les empreses farmacèutiques amb les vacunes”, comenta Verónica Ortega, estudiant de Medicina i membre del col·lectiu Farmacríticxs, un projecte de la Federació Espanyola d’Associacions d’Estudiants de Medicina per la Cooperació Internacional. Ortega es refereix al fet que les vacunes es financen -almenys en part- amb diners públics i després s’adquireixen per a la seva administració. Una altra forma de pagar és mitjançant exempcions fiscals o mesures d’incentius “perquè tinguin les seves fàbriques o laboratoris en els nostres territoris”, tal com detalla Javier Padilla.

Una de les polèmiques més recents saltava el mes de gener, quan es va fer públic el contracte de la Comissió Europea amb un dels fabricants de vacunes, CureVac, on s’especificava que serien els estats els que es farien responsables de les indemnitzacions pels possibles efectes adversos dels remeis. “Les empreses farmacèutiques tenen molt d’avantatge a l’hora de negociar, perquè són productes necessaris, productes indispensables

Segons la consultora Airfinity, els governs han invertit 7.500 milions d’euros en les farmacèutiques de les vacunes

“Les vacunes són un triomf de la ciència, no de la indústria farmacèutica”, diu el professor Joan-Ramon Laporte

per sobreviure per a algunes persones. Els estats reben moltes pressions per adquirir i administrar les vacunes, i això ho utilitzen les farmacèutiques per negociar condicions favorables per als seus interessos”, matisa Ortega. “És totalment raonable que s’exigeixi transparència a les farmacèutiques, perquè si les vacunes es paguen amb diners

públics, per què no es pot saber quant costen?”, es pregunta la membre de Farmacríticxs. “Ho veiem amb els contractes censurats, en els quals segurament es parla d’aspectes que poden perjudicar la imatge de les empreses que, com que ho saben, opten per clàusules de confidencialitat”. En opinió de Padilla, “el rol del finançament públic hauria de jugar un paper més decisiu a l’hora d’establir preus i la signatura de les condicions contractuals de venda i distribució”.

Mercantilitzar la salut

Una de les crítiques que fan les expertes als governs és per la seva inacció davant d’un sistema, el de les patents mèdiques, fortament qüestionat. “Governs que han estat capaços (i continuen estant-ho) de confinar tota la població no han volgut decretar la propietat pública de les patents sobre medicaments i vacunes que es consideren essencials”, critica Laporte. “Ni tan sols els Tractats ADPIC, modificats per la Declaració de Doha -que permeten que, en cas d’emergència de salut pública, els estats puguin emetre una llicència obligatòria; és a dir, encarregar la fabricació a un laboratori de genèrics-, que són de caràcter absolutament neoliberal, preveuen aquesta situació”. El catedràtic de la UAB fa referència a l’Acord sobre els Aspectes dels Drets de Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC). Signat el 1994, l’ADPIC regula l’ús de les patents farmacèutiques en el mercat global i s’inclou dins l’Acord General sobre Aranzels i »

» Comerç (GATT). L'ADPIC es va acabar de tancar amb la Declaració de Doha, signada l'any 2001, que pretenia garantir certa autonomia dels estats a l'hora de negociar els preus dels medicaments en situacions determinades, com pot ser una pandèmia mundial.

“El mecanisme bàsic del sistema de patents va ser concebut i configurat en una declaració conjunta presentada a la secretaria del GATT el juny de 1998 per part del Comitè de Propietat Industrial dels EUA, integrat, entre d'altres, per les empreses Dupont, General Electric, General Motors, Hewlett Packard, IBM, Merck, Monsanto, Pfizer i Johnson & Johnson”. Així ho expliquen els catedràtics de bioètica argentins María Julia Bertomeu i Salvador Bergel. I qüestionen les suposades bonances incorporades amb la Declaració de Doha: “Sovint els documents internacionals utilitzen termes vagues i gairebé sempre condicionats de manera molt general per les clàusules dels ADPIC. La redacció d'alguns articles recollits en tractats internacionals és ambigua i mostra un clar desequilibri entre els drets dels titulars [les farmacèutiques] i els

“Quan les patents estan a punt d'esgotar-se, s'actualitza el fàrmac amb una inversió nul·la”, alerten des de Farmacríticxs

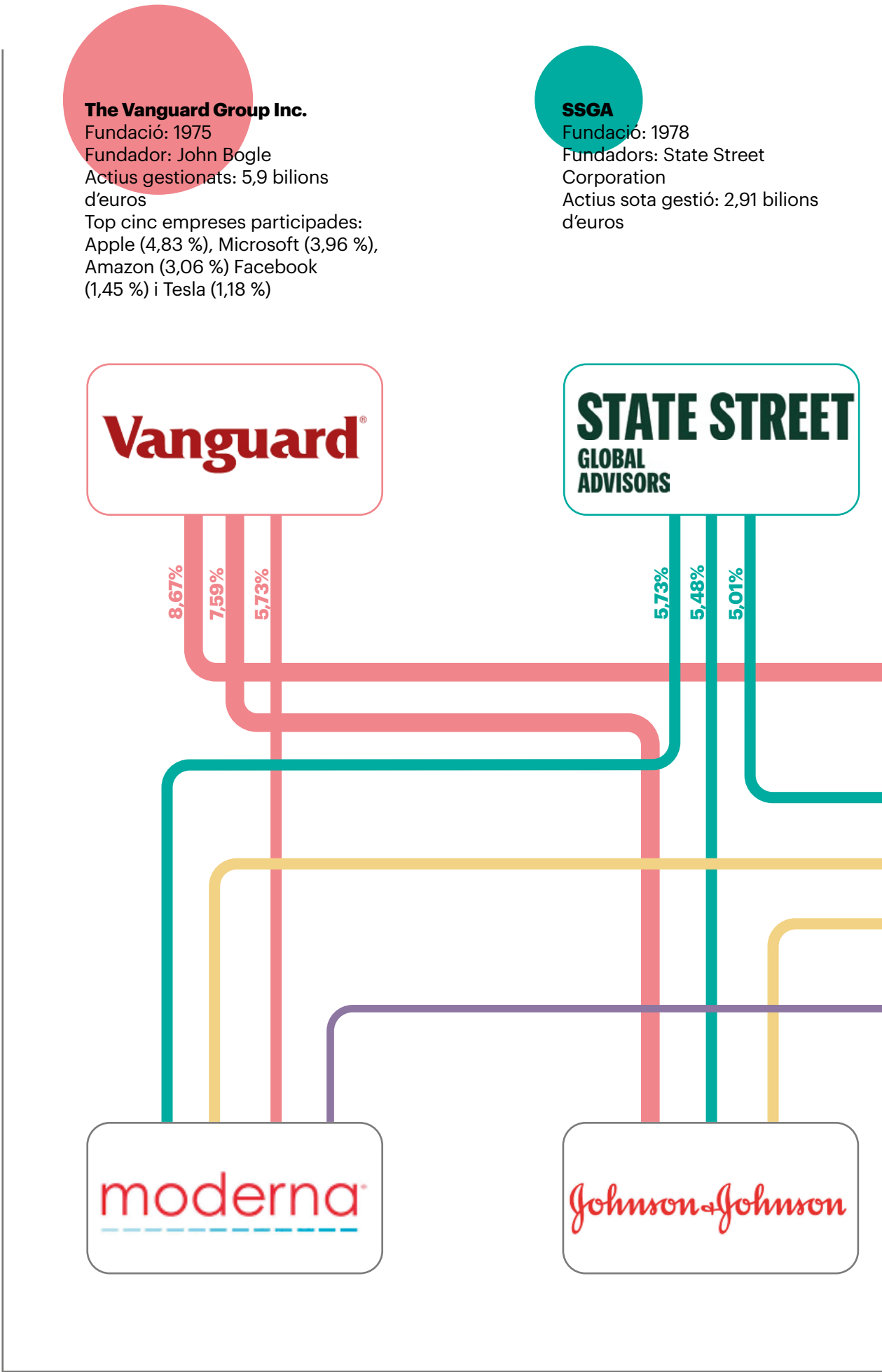
“La suspensió de les patents seria l'única actuació capaç de posar l'interès de la població sobre el de la indústria”, afirma Javier Padilla

drets de tercers, bé siguin competidors o usuaris dels productes protegits”.

“Les patents es defensen usant l'argument que serveixen per incentivar la recerca, ja que s'espera obtenir una rendibilitat de les inversions en recerca”, comenta la membre de Farmacríticxs Verónica Ortega, tot i que, com s'ha demostrat, moltes vegades la inversió també recau en el sector públic. I afegeix: “En molts casos, quan les patents estan a punt d'esgotar-se, s'actualitza el fàrmac en un altre format per poder renovar la patent amb una inversió nul·la. Tots aquests factors converteixen els fàrmacs en un negoci molt sucós”. Per Ortega, hi ha una “desigualtat molt gran entre països” per culpa de les patents, ja que molts estats “no són capaços de fer front a l'enorme despesa econòmica que suposa adquirir vacunes subjectes a aquests preus”. En la mateixa línia s'expressen els catedràtics Bertomeu i Bergel, que opinen que “la pandèmia ha clarificat moltes coses, entre elles l'absurd d'una salut pública mundial subjecta als capricis de les grans

corporacions farmacèutiques”. El doctor Padilla afegeix que la suspensió de les patents seria “l'única actuació amb capacitat real de posar l'interès de la població sobre l'interès de la indústria, i gràcies als moviments d'alguns països en l'àmbit de l'OMC és de la vegada que això s'ha plantejat de manera més seriosa en termes globals”.

Per mirar de fer front a aquest desequilibri, el mes de novembre es presentava la iniciativa ciutadana europea “Dret a la cura”. De la mateixa manera que les iniciatives legislatives populars (ILP) ho fan en l'àmbit estatal o autonòmic, en aquest cas

Per mirar de fer front a aquest desequilibri, el mes de novembre es presentava la iniciativa ciutadana europea “Dret a la cura”

El món en quatre mans

BlackRock

Fundació: 1988

Fundadors: Robert S. Kapito i Laurence D. Fink

Actius sota gestió: 5,3 bilions d'euros

Top cinc empreses participades: Apple (4,47 %), Microsoft (3,66 %), Amazon (2,86 %), Facebook (1,39 %) i Google (1,14 %)

Fidelity

Fundació: 1946

Fundador: Edward Johnson II

Actius sota gestió: 6,9 bilions d'euros

Top cinc empreses participades: Amazon (4,48 %), Microsoft (4,40 %), Apple (4,23 %), Facebook (3 %) i Nvidia (2,02 %)

BlackRock®

Fidelity
INVESTMENTS

4,11%

4,71%

4,87%

2,01%

0,92%

Volum d'actius sota gestió

Del 6% al 9% de les accions

Del 3% al 6% de les accions

Fins el 3% de les accions

Pfizer

AstraZeneca

The Vanguard Group, State Street Global Advisors, Fidelity Investments i BlackRock. Són els noms dels quatre fons d'inversió més importants del món, els *Big Four* de la inversió que controlen al voltant de 24 bilions d'euros (per entendre-ho bé, un 24 seguit de dotze zeros, quasi vint vegades el PIB de l'Estat espanyol del 2019) en actius d'inversió. I tots quatre són accionistes d'AstraZeneca, Moderna, Pfizer i Janssen, les quatre farmacèutiques autoritzades a distribuir la vacuna contra la COVID-19 a la UE.

Més enllà d'Abigail Johnson, hereva de la família que controla el 49 % de Fidelity Investments i que compta amb un patrimoni personal de 16.000 milions de dòlars, és molt difícil resseguir la propietat dels altres tres grans fons d'inversió. The Vanguard Group és un fons que presenta una estructura que els analistes defineixen com a "única": la propietat està en mans dels mateixos fons inversors. El cert, però, és que tots quatre segueixen la lògica del que es coneix com a *propietat circular*: cada firma és accionista de la resta, o ho és de si mateixa per mitjà de societats pantalla. I així és com actuen a la majoria de juntes d'accionistes de les multinacionals més importants. BlackRock, per exemple, podria tenir participació en 17.000 companyies arreu del planeta. L'Estat espanyol no n'és una excepció. The Vanguard Group va anunciar el 2020 la compra d'un paquet d'un 1,54 % de les accions de Prisa, empresa editora d'*El País*. Amb la compra, el 36 % de les accions quedaven en mans de diferents fons d'inversió. Per la seva banda, SSGA controla el 3 % d'Indra, la major armamentística de l'Estat espanyol. BlackRock té accions en 21 empreses espanyoles, de les quals 18 cotitzen a l'Ibex-35, com són Repsol, Red Eléctrica, Enagas, Banc Santander, BBVA, CaixaBank, Grifols, Ferrovial, Colonial o Telefónica.

es proposa una reforma legislativa concreta a la Comissió Europea. "Dret a la cura" centra les seves demandes en l'àmbit de la salut i les resumeix en quatre punts: enteniment de la salut com un dret i no com una mercaderia, transparència dels recursos que s'hi inverteixen, control públic de la indústria i supressió dels beneficis de les farmacèutiques. Fins ara, desenes d'entitats i col·lectius europeus s'han adherit a la proposta. A casa nostra, hi formen part organitzacions com Farmamundi, la Intersindical Valenciana o Marea Blanca Catalunya. Farmacrítixs també hi participa: "Iniciatives com

Volen evitar que les inversions públiques acabin a les butxaques de l'accionariat de les farmacèutiques

'Dret a la cura' poden establir un precedent que serveixi per aconseguir condicions justes en les futures negociacions amb les farmacèutiques per a qualsevol classe de medicament, no sols les vacunes contra la COVID-19", destaca Verónica Ortega. Tot per evitar que les inversions públiques acabin a les butxaques de l'accionariat de les farmacèutiques, en concepte de beneficis per patents. "Que en una emergència global això no s'hagi posat en primer pla em sembla de pronòstic infaust, si algú té l'esperança que la pandèmia prefiguri un món més just", conclou el professor Laporte. ●

LA VACUNA QUE SÍ QUE ENTÉN DE FRONTERES

La immunització planetària contra la COVID-19 s'està fent sota criteris geopolítics i condicionada pels interessos especulatius de les grans farmacèutiques

Nacho Ibáñez | @geoconflictos
Anna Celma Melero | @Acelmamelero

Com en tantes altres ocasions, la pandèmia ha evidenciat les desigualtats globals, i l'accés a les vacunes no n'està sent una excepció. Els interessos geopolítics dels estats, així com els beneficis econòmics de les grans farmacèutiques, se situen per sobre de la salut de les persones. Part de les grans potències intenten vendre al millor postor les dosis produïdes en els seus laboratoris mentre d'altres en fan acopi. Mentrestant, molts països del sud global o amb menys recursos econòmics encara no n'han rebut.

L'existència de patents farmacèutiques ha impedit fins ara la producció a gran escala de les vacunes que en garanteixi un accés equitatiu, i en la necessitat hi han vist els països productors l'oportunitat de reforçar els seus interessos comercials i diplomàtics. I en aquest objectiu la comunicació ha estat una de les millors armes. Des de mitjans de l'any 2020 la direcció dels *mass media* occidentals va fer servir el joc brut per desacreditar primer la vacuna russa i més tard la xinesa. Això s'ha patit especialment a països com les Filipines, on des de fa molts anys els mitjans tenen una forta influència estatunidenca, denuncia Lidy Nacpil, coordinadora del Moviment dels Pobles Asiàtics sobre el Deute i el Desenvolupament (APMDD) i referent en els àmbits de la justícia econòmica, climàtica i de gènere.

No van dubtar a anomenar com a "vacuna de Putin" a l'Sputnik V amb la clara intenció de ridiculitzar-la, mentre afirmaven que no era prou segura i criticaven el secretisme que envoltava la seva creació. En el fons de la qüestió hi trobem que és una vacuna de producció estatal i per tant, el seu valor no es regeix només pels interessos especulatius. Ja des d'un principi, països amb menys recursos, sobretot de l'Amèrica Llatina, es van interessar per l'Sputnik V i van deixar en mal lloc els Estats Units i la Unió Europea, que van haver

de rebaixar el to per a no fer encara més visible la seva pèrdua d'influència en les decisions globals.

Fa molt de temps que el sud global produeix i distribueix productes sanitaris de qualitat garantida, incloent-hi vacunes. De les 158 vacunes del Programa de Prequalificació de l'OMS, 72 són produïdes per empreses de països com l'Índia, Indonèsia o el Brasil, assenyala Felipe de Carvalho, membre de Metges Sense Fronteres al Brasil. Aquest programa ofereix, des de 2001, uns estàndards internacionals unificats de qualitat, seguretat i eficàcia per a tota mena de medicaments, com ara en tractaments contra el VIH, la tuberculosi o la malària.

Lidy Nacpil constata que el problema de base és la possibilitat dins del sistema capitalista global de convertir en mercaderia un bé públic, com són les vacunes en el cas de la pandèmia, però que

podríem substituir per l'aigua, l'accés al menjar, a la terra, a l'habitatge... "És responsabilitat dels governs garantir un accés segur, ràpid i universal a la vacunació", assenyala, constatant l'enorme discrepància entre els països rics i els del sud global.

Per Nacpil, "estan en marxa tota mena de mecanismes colonitzadors. Nosaltres refusem acceptar que el nostre estat natural és la pobresa. És una qüestió de relacions econòmiques d'explotació", històriques o recents. De Carvalho hi coincideix, i constata que quan parlem de la resposta a la pandèmia o de com evitar l'acaparament de vacunes al nord global, "al final, el debat de fons és el de la descolonització".

La Xina, beneficiada pels seus acords comercials

Aquest gran país asiàtic està sabent capitalitzar la pandèmia per millorar la seva imatge a tot el món, d'ençà que en els moments més greus va enviar tones de material sanitari allà on el necessitaven. Ara, amb les vacunes, la Xina s'ha afanyat a considerar-les un "bé públic mundial", en contraposició a l'acaparament dels països més rics.

Resulta sorprenent com mentre que només s'ha vacunat un 4 % de la població xinesa, el Ministeri de Relacions Exteriors afirma haver distribuït vacunes a 22 països i haver prestat assistència en la seva producció a 53. Així, s'ha convertit en el gran aliat per a la vacunació a zones sense accés a aquesta. Destaquen la seva gran capacitat logística de producció i el no requeriment d'una refrigeració especial, que la fa més assequible, mentre els poders fàctics i els mitjans de comunicació occidentals no perden l'oportunitat d'afirmar que és menys eficient.

Els acords bilaterals de cooperació econòmica que la Xina manté amb desenes d'estats considerats "en vies de desenvolupament" i la seva gran capacitat de distribució han aconseguit que, amb l'ajuda del sector privat encarnat per gegants empresarials com

No van dubtar a anomenar com a "vacuna de Putin" a l'Sputnik V amb la clara intenció de ridiculitzar-la

El govern xinès afirma haver distribuït vacunes a 22 països i prestat assistència en la seva producció a 53

/ SIRA
ESCLASANS
@siraesca

Alibaba o Cainiao, totes les regions del món rebin en alguna mesura les vacunes xineses. A Àsia, es veu obligada a enfrontar-se al seu gran rival continental, l'Índia. Aquesta és la major productora de vacunes del continent i des de fa uns mesos la dialèctica entorn d'aquest tema ha anat pujant de to.

A Àfrica i a l'Amèrica Llatina, en canvi, és més visible la gran influència que hi té la Xina. Al continent africà, els seus acords de distribució coincideixen allà on té majors interessos estratègics i inclús països com el Marroc, tradicional aliat dels Estats Units i Europa, ja han comprat centenars de dosis al país asiàtic. A l'Amèrica Llatina, centenars de milers de dosis han arribat a Mèxic o Xile, fet que ha demostrat la pèrdua d'influència dels Estats Units, que es nega a l'exportació fins que no hagi immunitzat tota la seva població.

Però és probablement a Europa on la batalla geopolítica es fa més visible. El mes de febrer, Hongria esdevenia el primer país de la UE en rebre vacunes tant de Rússia com de la Xina, amb l'argument que la distribució de les vacunes adquirides comunitàriament era lenta. Sèrbia, país en negociacions per entrar a la UE, també ha adquirit vacunes d'aquests dos països. A Ucraïna, el Parlament ha prohibit per decret l'adquisició de la vacuna russa, mentre que a la regió independitzada del Donbass la vacunació avança a bon ritme gràcies a l'arribada de l'Sputnik V des de territori rus.

Alternatives per a un accés equitatiu

Segons dades del Banc Mundial, nou de cada deu vacunes administrades fins ara ho han estat en països de recursos alts i, del total, prop d'un 50 % en el grup del G7, que inclou els més industrialitzats. A més, les Nacions Unides afirmaven a mitjans de febrer que 130 estats del món encara no havien rebut ni una sola dosi. Felipe de Carvalho ho resumeix en tres idees al voltant de les vacunes: "exclusivitat, escassetat i exclusió".

Segons el Banc Mundial, nou de cada deu vacunes s'han administrat a països amb més recursos econòmics

Les Nacions Unides afirmaven a mitjans de febrer que 130 estats del món encara no havien rebut ni una sola dosi

Auspiciat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS), organitzacions internacionals, empreses i associacions civils, naixia a l'abril "l'accelerador de l'accés a les eines contra la COVID-19", un dels pilars del qual és el Fons d'Accés per a Vacunes (COVAX). Aquest pretenia l'adquisició conjunta i equitativa de les vacunes, però no ha estat fins ara que alguns països han començat a rebre les primeres dosis.

La iniciativa va palesar incongruències des del principi, i és que ja el mes de novembre els estats més rics acaparaven els drets per a més de la meitat de les futures dosis. Les compraven directament a les farmacèutiques per mitjà d'acords bilaterals i, pràcticament en paral·lel, asseguraven en roda de premsa el compromís amb COVAX. Els EUA no es van sumar al Fons fins després de la victòria electoral de Joe Biden.

Felipe de Carvalho assenyala que COVAX no està augmentant la capacitat de pressió dels governs en la negociació. Per ara, les grans farmacèutiques estan guanyant i de molt. El problema d'arrel és el sistema de propietat intel·lectual que, segons explica, està enfocat a garantir els beneficis privats per sobre de tot. "La major part de les inversions va ser pública. Però ens trobem que només hi haurà guanys privats. Unes poques empreses concentren tot el poder de decisió. Estan imposant moltes condicions i cobertures legals", a una escala sorprenent per l'enorme grau d'agressivitat de les farmacèutiques.

Per exemple, a la pàgina 11 del plec de condicions del contracte de Pfizer amb el Perú, s'especificava que calia un pagament per avançat de 19.800.000 dòlars (reemborsable si no s'obtenia l'aprovació a la vacuna abans de l'agost de 2021) i també que qualsevol indemnització que es reclamés a la multinacional l'hauria d'assumir el govern peruà.

Al Brasil, el Ministeri de Salut de Bolsonaro emetia una nota pública al gener, on denunciava "les clàusules lleonines i abusives establertes pel laboratori [Pfizer]". Com a exemple, al precontracte estava inclosa l'exigència que l'Estat brasiler "renunciés a la sobirania dels seus actius a l'exterior en benefici de Pfizer com a garantia de pagament", a més d'eximir indefinidament a la farmacèutica de qualsevol responsabilitat civil pels efectes secundaris greus derivats de la vacuna.

"La població es troba en una situació en què no pot confiar en els governs. Es constata el desempoderament davant del poder de les grans corporacions", analitza Lidy Nacpil. Per aquesta veterana activista, és vital fer pressió des dels moviments socials locals i internacionals per exigir responsabilitats als governs i també a les multinacionals.

En aquest context, han estat diverses les iniciatives de països econòmicament més petits per enfrontar la situació. Cuba anunciava fa uns dies que una de les seves vacunes entrava en la tercera fase dels »

» assajos clínics i afirmava que servirà tant per immunitzar a la seva població com per a donar-la a qui ho necessiti. Altres, com l'Iran, ja han anunciat la seva aposta per l'autosuficiència de vacunes per afrontar els impediments per les sancions internacionals.

Les vacunes com a arma i instrument colonial
Però quina és la situació en aquells territoris en conflicte o directament ocupats per un altre país? El cas del Kurdistan és especialment rellevant. A Bakur (sud-est de Turquia) el mapa de vacunacions per part del règim d'Erdogan ens mostra una imatge de desigualtat total. Les regions occidentals tenen percentatges de vacunació molt més elevats que les orientals, deixant clar on es dirigeix l'interès de Turquia. Segons dades del mateix Ministeri de Salut turc, la mitjana a les grans regions turques supera el 6 %, mentre que a les zones amb majoria de població kurda és de l'1 %.

A Síria, fa pocs dies l'OMS anunciava l'enviament d'una partida d'un milió de vacunes. D'aquestes, s'espera que unes 90.000 arribin a Rojava i l'organització Heyva Sor a Kurdistanê afirma que començarà la vacunació a l'abril. Un cop més, però, ha estat la Xina qui s'ha avançat, i ja fa setmanes que va fer arribar les primeres dosis a Síria. També al Kurdistan iraquí, on les bones relacions amb Barzani han fet possible la donació de milers de dosis.

Especialment problemàtica és la situació a Palestina. Israel, que ja ha vacunat a més del 50% de la població israeliana, no compleix un cop més amb els diversos tractats internacionals que l'inten a garantir els subministraments mèdics als territoris ocupats. A principis de març eren només 2.000 les dosis que Netanyahu havia entregat a l'Autoritat Nacional Palestina (ANP) i totes elles destinades a treballadores de Cisjordània que creuen cada dia a Israel. L'ANP denunciava fa uns dies que Israel bloquejava l'entrada de vacunes russes a la Franja de Gaza i es mostrava preocupada pel fet que les vacunes acordades per COVAX haurien de passar per aeroports israelians, fet que complica encara més una situació sanitària molt delicada.

Felipe de Carvalho assenyala que davant d'un problema global, que està afectant més aquells territoris on ha col·lapsat el sistema de salut, no vacunar a la població i en especial a la més vulnerable podria suposar un escenari de "pandèmies dins de pandèmies". És a dir, que les variants de la COVID-19 que puguin anar sorgint facin inútils les vacunacions.

Lidy Nacpil assenyala també un altre col·lectiu apàtrida en el mapa de les vacunacions: les treballadores migrants en situació irregular administrativa arreu del món. "La majoria són dones, moltes treballadores domèstiques, als Estats Units, Europa, Japó, l'Orient Mitjà...", ja que és molt possible que triguin molt o bé que mai arribin a tenir garantit l'accés als plans de vacunació públics. Per De Carvalho, tant la població migrant com altres que treballen en economia informal o en serveis essencials precaritzats s'haurien d'incloure en els grups prioritaris de vacunació.

A més, en l'escenari hipotètic que s'estableixi un *passaport* vinculat a la vacunació en el curt o mitjà termini, com ja s'està debatent a Europa, Nacpil ens alerta que seria una nova forma de controlar a la població del sud global, restringint-ne la mobilitat i vulnerant-ne els drets. De Carvalho reivindica que "el que caldria prioritzar és la igualtat de condicions en l'accés a les vacunes, no pas un control de la gent". Així, si es fes realitat la imposició d'un "passaport COVID-free", "seria una política migratòria, no pas de salut pública". Noves encarnacions per a les velles pràctiques colonials de sempre. ●

L'onada invisible, la

Els habitatges petits als barris més desfavorits i una part de la població han dibuixat un mapa

Marc Campos | @marcditasea

Els problemes de salut en general, i més concretament la COVID-19, colpegen més als grups socials vulnerables -principalment per condicions de classe, gènere, ètnia i origen- i als barris, regions i països pobres. De fet, com reflecteix l'estudi realitzat per científiques de l'Hospital del Mar i l'Institut Universitari d'Investigació en Atenció Primària Jordi Gol (IDIAP Jordi Gol), als barris de Barcelona amb les rendes més baixes la incidència de la pandèmia ha sigut de les més altes. Així, mentre a Nou Barris, el districte més pobre de Barcelona, es va registrar a la primera onada una incidència de 69,58 casos per cada 10.000 habitants, a Sarrià-Sant Gervasi, el districte amb la renda per càpita més alta de tota la ciutat, la incidència va ser de 28,06 per cada 10.000 habitants.

Anna Cartanyà, metgessa de família de Ciutat Meridiana -que juntament amb Torrebaró i Vallbona és un dels barris del districte de Nou

Barris amb l'índex socioeconòmic més baix- assegura que no la sorprenen els resultats dels estudis. Segons Cartanyà, els determinants socials de la salut tenen un impacte notori en la transmissió de la COVID-19 perquè aquest "es transmet més fàcilment a espais on es concentren moltes persones en pocs metres quadrats, amb una alta humitat, poc aïllats i amb mala ventilació". "Així és impossible que aquesta gent complisca les mesures de distanciament i faci un correcte aïllament", assegura. I afig: "a Ciutat Meridiana constatem cada dia aquella frase que diu que la mortalitat depèn més del codi postal que del codi genètic".

Un altre factor que també ha tingut molt a veure en els alts índexs d'incidència a barris de classe treballadora ha sigut la bretxa digital, ja que durant el confinament domiciliari, amb les línies telefòniques saturades i insuficients, a moltes persones i famílies els va ser impossible contactar amb els seus centres de salut.

els més pobres

ts i la impossibilitat de teletreballar per a
desigual de l'impacte de la pandèmia

La Xarxa Popular
d'Aliments del
Raval (Barcelona)
repartint aliments
el 23 de març
de 2020
/ SIRA ESCLASANS
@siraesca

Cartanyà posa en relleu les condicions laborals, ja que, a més de les treballadores que no poden teletreballar, hi ha d'altres que, amb treballs precaris, tenen por a demanar la baixa. “Són molts els casos -ens conta la metgessa- de mútues i empreses que, enfront de la presència de ca-

En aquest sentit, un dels sectors -ja precaritzat- que més ha patit els efectes de la crisi sociosanitària, és el de la llar i de les cures. Com denuncien des de l'Associació de Professionals de la Llar i les Cures, el sector arrossega “una precarietat estructural per la manca de voluntat política”. Segons l'informe d'Oxfam de 2018 “Voces contra la precariedad: Mujeres y pobreza en Europa” el 95 % de les persones que treballen en aquest sector són dones, i més del 50 % d'aquestes són migrants, sense tindre en compte les migrades nacionalitzades que treballen sense contracte estricte.

Marcela Bahamon, portaveu de l'Associació de Professionals de la Llar i les Cures, ens recorda que la situació ho ha agreujat tot, però que la injustícia social és la mateixa, la pròpia d'un sistema “patriarcal que discrimina a la ciutadania per classes, gènere i lloc d'origen”. I conclou: “el treball de la llar i les cures -tant si és remunerat com si no- és el que sosté el món sencer”.

Joan Benach, catedràtic del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la Universitat Pompeu Fabra, coordinador del Grup de Recerca en Desigualtats en Salut i professor associat de la Universitat Johns Hopkins, coincideix amb Cartanyà i Bahamon a afirmar

“La salut depèn de l'atenció sanitària, d'uns bons serveis i dels mal anomenats ‘estils de vida’”, defensa el catedràtic Joan Benach

que la pandèmia ha amplificat les desigualtats en salut que ja s'estaven patint. El reconegut sociòleg explica que la salut no sols depèn -a més de la mala sort- de la biologia i la genètica, és a dir, de qüestions biomèdiques, les quals són molt poc im-

portants en la salut col·lectiva. La salut depèn principalment de l'atenció sanitària, d'uns bons serveis, i dels “mal anomenats estils de vida”. En paraules de Benach, responen a “una falsa visió que fa entendre que tot es redueix a factors personals”.

Aquesta és una “visió fragmentària i aïllada que descompon la realitat”, perquè té en compte les causes visibles, però no les causes de fons, el que es coneix com una “asimetria causal”. Tant la salut col·lectiva com les desigualtats en salut depenen de determinants socials: com vivim, com treballem, quins serveis tenim i quin és el nostre entorn. I tots aquests factors depenen de les polítiques públiques que es duen a terme, ja que determinen, entre altres, el mercat de treball i de l'habitatge.

Així, la desigualtat en salut, que per a Benach és “el pitjor tipus de desigualtat”, és una baula més de l'encaïnat causal de l'economia política del capitalisme neoliberal globalitzat i financer. A més, Benach insisteix en el fet que cal distingir que la salut es pot entendre des del punt de vista de la salut individual, de la salut col·lectiva o salut pública -que no és el mateix que la sanitat pública, que són totes les eines i coneixements per millorar la salut de la població en general- i de la salut dels grups socials estratificats segons una sèrie de característiques interseccionals diverses com la classe social, el gènere, l'ètnia i l'edat.

Benach assenyalava que durant la pandèmia la salut individual s'ha prioritzat en detriment de la pública, al que Enric Feliu, responsable de comunicació de Marea Blanca de Catalunya, afegia que s'ha prioritzat l'economia a la salut. En conseqüència, es planteja que en el procés de vacunació es tinga en compte, com indica l'informe “Vísteme despacio que tengo prisa. Un análisis ético de la vacuna de la COVID-19: fabricación, distribución y reticencia”, a les persones socialment més vulnerables -com s'ha fet amb les persones clínicament vulnerables- pel seu major risc d'exposició i contagi. Així i tot, com recorda Feliu, “si la protecció social garantira la supervivència econòmica d'aquestes persones, no hauríem de plantejar-nos la vacunació com a prioritat”.

Feliu defén que la sanitat pública és “l'eina vital perquè una societat contemporània pugui afrontar els reptes d'una pandèmia sense excloure a ningú”, i que, per tant, la vacunació hauria de correspondre a l'atenció primària. “Però -segons detalla- aquesta està sobrepassada per la càrrega imposada des dels gestors polítics responsables davant la pandèmia, a més de mancar dels corresponents recursos materials i personals”.

La incidència de la primera onada de la pandèmia al districte barceloní de Nou Barris va doblar la que es va patir a Sarrià-Sant Gervasi

sos positius als llocs de treball, no han fet proves PCR a la resta de treballadores, i d'altres on, després d'un PCR negatiu no han permès fer la quarantena obligatòria”. Cartanyà ha denunciat aquestes situacions a Salut Pública i no n'ha obtingut resposta.

Willy Toledo,

actor

“El PSOE és pura claveguera de l'Estat des del primer dia que Felipe González va assumir el poder”

Text: Emma Zafón | @EmmaZafon
Fotografia: Álvaro Minguito | @AlvaroMin

La cara i la creu d'una mateixa moneda llueixen entremaliades al llarg del seu recorregut vital. La cara és l'empremta personal que pot passejar amb el cap alt després d'anys de militància enfront d'un establishment castís que no ha aconseguit silenciar-lo. La creu, que tampoc sembla pesar-li en excés, és la que arrossega fa més d'una dècada quan la seva mateixa professió el va intentar proscriure a un futur allunyat dels escenaris. Amb diversos premis i nominacions per la seva tasca tant a la petita com a la gran pantalla (*7 vidas*, *El otro lado de la cama*, *Días de fútbol* i un llarg etcètera), va desaparèixer sense desaparèixer, sempre centrant-se en feines menys *mainstream* i potser més “de barri”, fins que l'hem pogut tornar a gaudir en un projecte de gran repercussió com ha estat *Los favoritos de Midas*.

La teva trajectòria no s'entén sense la producció de les arts escèniques com una eina de transformació social. Des de quina perspectiva engegues qual-sevol projecte teatral?

Al llarg dels quinze anys de la companyia Animalario, ara ja desapareguda, sempre vam tenir clar que la creació que ens interessa és la que parla del que veiem al carrer. L'art s'ha de comprometre amb el temps històric que li ha tocat viure i, més enllà de què sigui una eina de combat, segueix marcant la nostra manera d'entendre i abordar el teatre. Després de molts anys de compromís, ens vam atimitzar però sense deixar d'estar implicats en certa manera. Amb Alberto [San Juan] al capdavant del Teatro del Barrio vam fer *El Rey*, una dura crítica amb la qual vam ser bastant profètics. Com amb la boda de la filla de José María Aznar (*Alejandro y Ana*, 2003), que vam portar vora quaranta centres socials okupats i desenes de petits municipis.

I això que, aparentment, un entorn rural pot resultar més conservador...

No et pensis. Quan existia la Red Nacional de Teatros vam arribar a anar a pobles minúsculs de províncies com Toledo o Ciudad Real i vam oferir una funció a espais per a 500 persones. I aconseguíem omplir. Aquest vessant del teatre també recull la militància perquè l'entén com una proposta que ha d'arribar a cada racó de l'Estat. Diria que som militants d'un tipus de teatre concret: itinerant, de carrer, de barri.

Estem vivint un moment de regressió de drets i llibertats que s'ha vist agreujat per les mesu-

res aprovades arran de l'esclat de la pandèmia. Com ho vius?

La situació actual ve fortament determinada pel paper dels mitjans de comunicació i per les escenificacions que va dur a terme el govern espanyol amb l'acompanyament de militars a les primeres rodes de premsa de la COVID-19. Aquest discurs bel·licista va generar una sensació de pànic i de terror en moltíssimes persones, la majoria ja grans. És el que va crear aquest escenari bèl·lic necessari per aplicar totes les restriccions que ens han sobrevingut després. Inclús han aconseguit que ens dediquem a assenyalar-nos els uns als altres: que acusem la persona que seu sola a fumar a un banc, la senyora que treu el gos set vegades al dia, els joves que queden per prendre una cervesa... Com afirma Naomi Klein a *La doctrina del xoc*, s'ha aprofitat aquest succeís -que, a sobre, és sanitari i resulta més alarmant-, per retallar totes les llibertats possibles i ocultar el problema real, que havia estat l'onada prèvia de privatitzacions dels serveis assistencials.

Vols dir que ens han espantat i han desviat l'atenció alhora?

Mentre ens preocupàvem d'una *rave* il·legal, no ens hem hagut de plantejar per què estem vivint aquests col·lapses sanitaris, ni quantes plantes d'hospitals públics s'han tancat darrerament, ni qui ha estat el responsable del deteriorament dels serveis públics, ni a quines polítiques concretes es deu això. Sovint llegim a les xarxes socials testimonis de persones que fa un any que no s'abracen amb el seu pare, i no arribem a reflexionar que això és una atrocitat contrària a qualsevol dret humà. Ho estem obeint tot sense qüestionar.

El toc de queda: pocs exemples més bel·licistes que aquest.

Hi ha mesures que sé que són necessàries i s'han de fer, com pot ser aïllar els positius, però el toc de queda em sembla una mesura del tot gratuïta. No acabo de veure que tancar-nos tothom a les deu de la nit, i a sobre sense tenir bars, resulti efectiu per prevenir els contagis. Per què no puc sortir a passejar jo sol a la nit quan la ciutat és buida? Em preocupa molt quan aixecaran totes aquestes mesures, perquè són una espècie de caramel per a un estat opressor com ho és l'espanyol. Fixa't en la durada desproporcionada de l'estat d'excepció decretat a França després dels atemptats de París de l'any 2015.

Consideres que existeix una doble vara de mesurar respecte a les mobilitzacions que s'estan autoritzant ara i les que no?

La situació amb el delegat del govern espanyol a Madrid és absolutament vergonyosa, però no sorprenent. Aquí s'han manifestat feixistes, nazis i negacionistes, que venen a ser el mateix, amb tots els permisos, la protecció, l'escolta i l'acompanyament dels cossos i forces de seguretat de l'Estat. Mentre que la resta de mobilitzacions organitzades per entitats d'esquerra, sobretot de l'esquerra anticapitalista, han patit les prohibicions i hem acabat rebent-ne els cops. Però, què se'n pot esperar? Aquests dies hem vist com la fiscal general de l'Estat espanyol, Dolores Delgado, mantenia una reunió amb Eduardo Inda a casa de Baltasar Garzón, cosa que ja havia succeït abans. I això, justament això, és el que és el PSOE. El partit del règim del 78, amb totes les lletres. És evident que el PP és una organització mafiosa, com ja han reconegut diversos jutges, quant al robatori massiu i el lladrocini. Però el PSOE és pura claveguera de l'Estat des del primer dia que Felipe González va assumir el poder.

“ ”

L'art, en aquest cas el teatre, s'ha de comprometre amb el temps històric que li ha tocat viure

Mirem amb certa superioritat l'Amèrica Llatina, però oblidem que Videla va morir a una cel·la

Has parlat del concepte *règim*. Et refereixes al del 78? O al del 39 amb una mica de maquillatge?

Al segon, òbviament. Perquè quan va morir el dictador, aquí no es va depurar ningú. Em fa gràcia que sovint mirem amb certa superioritat la realitat de l'Amèrica Llatina, però oblidem que Videla va morir a una cel·la. A l'Estat espanyol no es va fer absolutament res.

Condecoracions.

D'ascensos i de condecoracions, n'hi va haver totes les que vulguis. A policies i guàrdies civils torturadors, a franquistes com Manuel Fraga Iribarne que va morir amb honors d'estat... Durant la transició, no es va depurar cap organisme franquista: ni el Tribunal Suprem, ni el d'Ordre Públic (ara Audiència Nacional espanyola), ni la Policia, ni la Guàrdia Civil, ni l'exèrcit ni la política. El gran diari de la Transició, *El País*, va estar fundat pel mateix Fraga i per membres de la Falange. I la situació no ha anat a millor. Tenim un ministre de l'Interior que és un autèntic ultradretà i que està implicat en set de les dotze condemnes per tortures que ha dictaminat el Tribunal Europeu de Drets Humans. Ni dimitirà ni ningú el cessarà. Al contrari. Ara que necessitaran molta severitat per reprimir la misèria que ja arrossegàvem del 2008 i de molt abans, saben que necessitaran gent sense escrúpols per contenir la població. I Grande Marlaska és idoni per fer aquesta feina, perquè no en té, d'escrúpols. Estem vivint en un estat postfranquista amb els mateixos mètodes que el franquisme.

Quin paper creus que va jugar la cultura de la *movida* madrilenya per apuntalar la Transició?

La *movida* a la que tu et refereixes és la que implicava l'alta burgesia madrilenya en un moviment hedonista, presumptament apolític, d'aquells "ni d'esquerres ni de dretes", que només pretenia diversió. Va ser un període que es pot arribar a entendre perquè veníem de moltes dècades de foscor i repressió. Però, clar, els qui estaven al capdavant de tot això eren persones acomodades, i en el seu missatge no existia un sol retret o una mínima reflexió sobre el moviment polític que s'estava vivint. Perquè no oblidem que amb Franco mort, aquí es continuaven reprimint i assassinant persones per part de la policia, dels *Guerrilleros de Cristo Rey* o del *Batallón Vasco Español*, entre d'altres.

Quina és l'altra *movida* a la qual, segons tu, no m'estava referint?

La del rock. La *movida* real massiva, de barri i de classe obrera. Parlem de moviments que van des del rock radical basc fins a grups madrilenys com Leño, Asfalto, Cucharada, o el flamenc rock andalús com Pata Negra, Raimundo i Smash. Tots aquests grups venien de l'obrerisme i tenien un component polític a les lletres molt potent. Aquesta va ser la *movida* real, la de masses, i la que va ser silenciada perquè no interessava que aparegués als mitjans de comunicació.

Has mencionat l'obrerisme. Tu et consideres classe mitjana?

Hòstia, aquesta pregunta... No ho sé. A veure, jo soc de barri i vinc de classe treballadora, però mai m'ha faltat de res. A sobre, a partir dels 27 anys vaig començar a guanyar molts diners amb

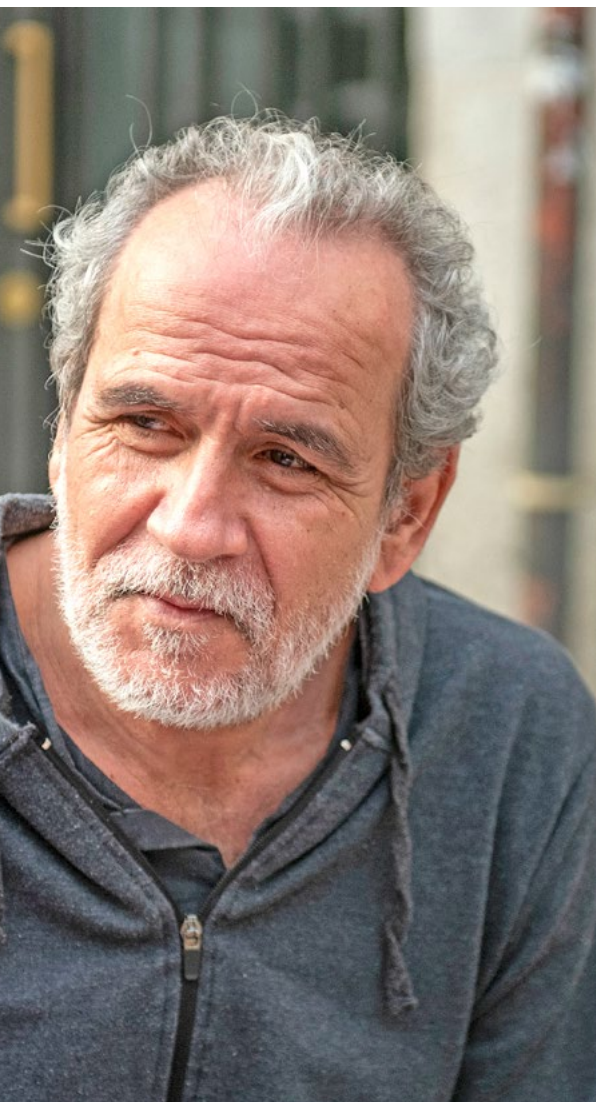
el cinema i la televisió. Diguem que sempre m'he buscat la vida, però que continuo tenint un coixí econòmic meu i també familiar.

Refaig la pregunta: creus que existeix la classe mitjana?

El concepte de la *classe mitjana* és una estratègia del poder capitalista per atomitzar i dividir la classe treballadora per mitjà de la creació de falses expectatives basades en una premissa totalment irreal, que és que amb el capitalisme, si vols, pots. Ens venen que ets un fracassat quan no t'ho has currat prou, quan no has estudiat prou o quan no has tingut gaire ambició. O quan, com diuen els llibres d'autoajuda, tens un ésser negatiu a dins que no et permet veure-ho tot amb llum i triomfar. Aneu a la merda, home! Han hagut de crear el concepte de *classe mitjana* com a aspiració intermèdia entre els multimilionaris i els obrers per fer-te creure que no podràs ser ric, però sempre pots gaudir d'una casa a la platja, un parell de vehicles i vacances a París. És una forma de desclassar la gent i, com a estratègia, he de reconèixer que és collonuda.

Per què creus que des de l'òptica espanyola es percep l'independentisme com un moviment lligat a la burgesia?

No hem d'obviar que les cares visibles al front de qualsevol moviment transformador al llarg de la història han estat membres de la burgesia. Reitero: les cares visibles. Podem citar Bakunin, Fidel, Allende, Azaña, Companys, entre molts d'altres. Dit això, s'ha de ser un absolut desconexor de la realitat i del procés per afirmar

Què en penses, dels casos d'assetjament que han esclatat a l'Institut del Teatre?

Que l'assetjament ha succeït i continua succeint en les arts escèniques i les escoles de formació. Era un fet que tothom sabíem i que només calia que algú sortís a denunciar-ho. Quan va esclatar el moviment *Me too* vaig comentar que aquí estava passant exactament el mateix, perquè hi ha molts homes a dins del món del cinema que són uns assetjadors. Però això no es pot denunciar fins que la persona assetjada no dona el consentiment. Ara, havent escoltat els testimonis, veiem que és obvi que es repeteixen els patrons: jo et donaré un paper, tindrà una pel·lícula en el futur per a tu, tu veuràs el que fas, perquè jo dirigeixo molt de teatre... El que sí que sorprèn és la reacció absurda de l'Institut en justificar-se dient que havien estat un poc lents a l'hora d'afrontar els fets. *Tronca*, en quaranta anys no heu estat lents, heu estat uns encobridors. Em sap greu pel patiment que s'ha generat, però estic content que hagi començat a sortir a la llum.

En tots aquests anys, t'has sentit sol?

Sovint. Tot el que m'ha passat va començar quan ens vam posicionar contra la guerra d'Iraq, i la reacció de molts sectors va ser anar en contra del sector de l'espectacle. Pel que sigui, els nostres detractors es van adonar que atacar tot un col·lectiu sencer era complicat i que potser resultava més còmode anar contra una sola persona. Vaig ser dels actors que va continuar traient el cap després del "No a la guerra", perquè creia fermament en el que estàvem defensant. I no tothom era així d'honest: en aquell moment, molts professionals de l'espectacle es van

penjar el cartell contra la invasió d'Iraq per compromís. Al cap de poc temps, durant un acte pel Sàhara, em van preguntar per Orlando Zapata, el pres que va morir a una presó cubana després d'una vaga de fam. El discurs que s'estava difonent aquí és que era un dissident i que el govern cubà l'havia deixat morir, quan això era fals, perquè Orlando era un delinqüent comú. Havia estat diverses vegades a la presó i la darrera condemna s'havia produït després que li obrís el cap a un veí. Aquelles declaracions van arribar a obrir Telediaris amb comentaris com "les inacceptables paraules de l'actor Willy Toledo sobre el cas d'Orlando Zapata". Així va començar tot l'infern, amb una allau de crítiques i comentaris que em va deixar en xoc durant quatre dies. I sí, em vaig sentir molt sol.

Va ser una mena de linxament de l'era pre-Twitter.

Jo llavors tenia clar que hi havia dues línies vermelles que no es podien passar. En aquells anys eren Cuba i el País Basc. Si tu parlaves de les tortures, per exemple, se't podia complicar molt la situació. Vaig traspasar la línia vermella de Cuba i tenia clar el que podria suposar. En aquell moment vaig pensar que tenia dues opcions: rectificar, demanar disculpes i conservar l'estatus d'actor per treballar en diverses pel·lícules cada any, o tirar cap endavant. La primera opció implicava no poder mirar-me la cara al mirall mai més en la meua puta vida i l'altra era perdre tota la meua feina com a actor. Per sort, vaig optar pel que continuo considerant correcte, que va ser, per dir-ho així, cavar la meua tomba professional. ●

que es tracta d'un moviment burgès. Quan he estat a Catalunya en algun dels moments rellevants del procés et puc assegurar que no he anat a cap manifestació amb burgesos. He anat amb persones de classe obrera *pura i dura*, comunistes, per més senyes, que apostaven per la independència. Des de l'esquerra, m'agrada pensar que no és una qüestió de nacionalismes, sinó d'ansies d'independència d'un estat que és una merda. Això sí, s'ha fet amb la connivència de la burgesia catalana que ara s'enduu les mans al cap amb la democràcia espanyola, quan tota la vida han estat col·laborant amb l'Estat.

Et posicionas a favor de la independència?

Amb total sinceritat, he de dir que la independència de Catalunya m'interessa tan poc com la unitat d'Espanya. Ara bé, crec en el dret a l'autodeterminació dels pobles i, si hi ha una majoria del poble català que vol ser independent, em sembla genial. Al principi ho vaig veure molt interessant, perquè podia fer trontollar el pilar fonamental del règim del 78, que és la unitat d'Espanya. De fet, a l'obra *El Rey* explicàvem que les últimes paraules de Franco a Joan Carles de Borbó abans de morir van ser: "Majestad, la unidad de España". La independència de Catalunya, sempre comptant amb una organització sindical i de carrer potent, podria ser una oportunitat per obligar la resta de l'Estat a iniciar un procés democratitzador. Em sembla que els polítics catalans que van *pilotar* el procés -que haurien d'estar al carrer, per cert- van enganyar el poble en certa manera. Es van vestir d'independentistes quan no ho havien estat mai, sobretot CiU.

contrast

*Són les xarxes socials
o accentuen els trencaments?*

A les xarxes parlem del que abans s'amagava

Proyecto Una | @ProyectoUna
Col·lectiu d'escriptura feminista i antifeixista

L'arquitectura actual del consum de contingut a internet presenta un problema evident: es troba en mans d'unes poques companyies multinacionals. Aquestes empreses aconsegueixen els diners generant-nos addició i fent que passem més estona als nostres dispositius i que, d'aquesta manera, consumim més anuncis.

Ara bé, sense deixar de costat la crítica al control social i el tràfic de dades, no hem de perdre de vista que el ciberespai és un territori paral·lel a la realitat analògica, i com a tal, reflecteix comportaments socials que tenen lloc fora de línia. En la majoria de casos, doncs, no seria adequat responsabilitzar l'eina de problemes que arrelen en els fonaments d'una societat capitalista i patriarcal.

De la mateixa manera que un cas d'assetjament escolar o sexual es veurà magnificat per les tecnologies de la informació i la comunicació, la persona assetjada tindrà accés a recursos, grups de suport i, fins i tot, a una comunitat d'afectes formada per gent que hagi patit situacions similars. Si tenim en compte aquesta doble implicació, hem de valorar les potencialitats que ofereixen les xarxes i els usos que se'ls estan donant.

La generació Z, que és nativa digital, parla obertament de salut mental. El que fins fa poc era pràcticament tabú s'ha convertit en una realitat compartida: els problemes psicològics existeixen, i és important no ignorar-los.

Influencers massius, com el comentarista de videojocs Ibai Llanos, parlen del tema al seu canal de Twitch. Reconeixen i comparteixen el desgast que suposa l'exposició a xarxes i encoratjant a la gent a demanar ajuda professional en cas de necessitat.

Un altre exemple és el moviment #FreeBritney, que reivindica la figura de Britney Spears i dona suport a la cantant. Aquesta es troba en litigis per recuperar la seva plena capacitat d'obrar i desprendre's de la tutela del seu pare, vigent des de la seva cèlebre crisi l'any 2007. El que fa gairebé quinze anys havia provocat burles cruels i despietades,

ara es converteix en empatia i mobilització pels drets de la gent diagnosticada. I el més important d'això és que posa sobre la taula múltiples debats i crea un espai virtual de trobada per a tothom que en vulgui formar part.

Aquest canvi de paradigma també es va poder apreciar al debat que el programa de *Playz*, a TVE, va dedicar a la cultura de la cancel·lació. La periodista Sara Riveiro destacava que avui en dia es parla de salut mental amb naturalitat, defensant-se dels que menyspreaven la capacitat de resiliència de l'anomenada "generació de vidre".

Hem de saber reconèixer l'oportunitat que suposa pel jovent haver trobat a les xarxes espais d'expressió que abans no teníem. Hi ha gent com @culomala, @fluorrazepam2, @lapayaseria_, @zorras.regular o @han.freewifi que reinventen el llenguatge dels mems, parlen des de la seva experiència i donen eines per entendre processos com el maltractament psicològic i l'ansietat. Molta d'aquesta gent, a més, parla des d'identitats feminitzades i no-normatives, posant al centre vides que abans patien un silenci forçat per les estructures de poder. ●

/ SEBASTIÀ CABOT
@sebastia_cabot_illustration

als empoderadores aumes i trastorns?

Una oportunitat per repensar com són els vincles que construïm

Jordi Vinadé | @COS_Cooperativa

Membre de COS Cooperativa de Salut i Medicina Integrativa

Avui en dia les xarxes socials formen part de les nostres vides, o bé les nostres vides formen part d'elles? Ens agrada pensar que la primera opció és la correcta, que les xarxes formen part de les nostres vides. Per tant, pensem que tenim control sobre elles, que ens faciliten la connexió amb altres persones, ens obren possibilitats, i tot això fa que ens empoderin.

Ja sabem que el “tot depèn” aquí també hi juga un paper. No cal anar-nos-en a situacions extremes, tot i que també les podríem citar. Les xarxes s'estan introduint en el nostre dia a dia, creant una extensió de nosaltres a través del món digital. Conceptes com *reputació digital*, *avatar*, *perfil*, *bio*... ja ens són totalment familiars. I si parlem de joves, trobem una normalització encara més acusada.

Aquesta extensió del nostre *jo* digital, que va més enllà del nostre entorn proper, ajusta les seves característiques a les demandes de l'entorn virtual, i fins i tot ens fa pensar que construïm una imatge nostra exemplar, com si fos una versió millorada de nosaltres mateixos. Som conscients que l'evolució dels espais digitals ja ha creat diversos aparadors per fer-nos presents: esportius, com un Strava; laborals, com un LinkedIn; de contingut, com Instagram; lúdics, com TikTok; íntims, com un Tinder, etc.

Però ja sabem que el nostre *jo* digital ha superat les expectatives inicials dels entorns virtuals i ha amplificat les nostres actituds. Podent trobant-nos que més que un *jo* millorat, arribem a reproduir una caricaturització nostra. Veiem com la conducta queda modificada en l'entorn digital quan ens comuniquem i mostrem continguts impregnats de simbolisme (la joventut els anomena *postureig*), que és cert que poden construir un empoderament, però siguem conscients que aquest també està condicionat per la virtualitat.

I aquí és on ens trobem en el dubte inicial sobre

si, realment, les nostres vides formen part de les xarxes virtuals i no a l'inrevés. Perquè hi ha una part de nosaltres que s'ha creat en elles, hi participa activament, i les necessita per continuar tenint sentit. Un sentit en la virtualització que volem fer útil en les nostres vides no virtuals, en les que potser no tot és tan meravellós, en què no sempre estem magnífics en el moment que es fa la fotografia, o no tenim tant de temps per escriure un text breu brillant. I aquí sorgeix una situació que planteja una qüestió sobre com conviuran dues realitats que poden arribar a ser tan diferents.

Possiblement hem de pensar com fer que les nostres conductes en les xarxes no afavoreixin trastorns, perquè no esdevinguin una font de frustració i angoixa que ja s'està reflectint en la preocupació pel seguiment de *likes*, els “fora de línia” o “en línia”, *match* i retuits.

La virtualitat pot ser una oportunitat per repensar com són els vincles que construïm. Si ens fan sentir segures, ens relacionen i nodreixen emocionalment de l'entorn. Si posem el focus en treballar per crear vincles relacionals de bona qualitat, en la virtualitat sabrem diferenciar les conductes que ens posen en risc.

Perquè havíem de pensar que en la digitalització ens deslliuràiem de forçar-nos a presentar-nos i relacionar-nos gràcies a fer prevaldre i potenciar el consum de les relacions entre persones. Siguem conscients que com més contrast hi hagi entre com ens mostrem i com som en realitat, podem obrir camins cap a l'ocultació de les nostres vulnerabilitats i exaltació d'un *jo* artíficiós, que ens obliga a mostrar-nos en una realitat que pot arribar a dificultar-nos la relació i els vincles amb els altres.

Si pretenem que les xarxes socials siguin un recurs facilitador, potser hem de vetllar en utilitzar-les amb un sentit de coherència, i fer-ne un ús sincer segons com pensem que som i han de ser els nostres vincles. ●

pàgina oberta

La desobediència civil, aquí i ara, de nou

Xavier Antich | @XavierAntich
Filòsof i professor de la Universitat de Girona

Què hem de fer, davant de lleis considerades com a injustes? Henry David Thoreau, un dels primers teòrics de la desobediència civil (DC), s'ho preguntava el 1866: "Hi ha lleis injustes: ens acontentarem amb obeir-les? O intentarem esmenar-les, obeint-les fins que ho hàgim aconseguit? O les hem de transgredir i desobeir?". Amb aquestes preguntes, tocava el nervi del conflicte entre l'estat de dret i els sistemes democràtics: com combinar la necessitat del respecte a la llei amb l'imperatiu de què la llei, per tenir legitimitat democràtica, es fonamenti en el consentiment?

Perquè cal recordar que una llei no és justa només pel fet de ser llei. I cal recordar, d'acord amb John Rawls, el principal teòric de la justícia en el nostre temps, que la DC, enfront de lleis considerades injustes, és tan legítima com l'autoritat democràtica constitucional a la qual s'oposa la desobediència civil. És justament Rawls qui reconeix la desobediència civil com "un acte públic, no violent, conscient i polític, contrari a la llei, comès habitualment amb el propòsit d'ocasionar un canvi en la llei o en els programes de govern", proporci-

onant, així, una precisa definició del que és. En el fons, com deia Hannah Arendt, la desobediència civil és un instrument indissociable dels principis d'un sistema democràtic, perquè és un instrument d'aprofundiment i radicalitat democràtica, que obre una via allí on només hi ha un mur, on els sistemes democràtics, per inèrcia, busquen blindar-se davant la possibilitat de qualsevol canvi substancial.

És clar que, en un sistema democràtic, ja hi ha vies per oposar-se a la llei amb la voluntat de canviar-la. Tanmateix, com va formular lúcida-ment Arendt, "la desobediència civil sorgeix quan una quantitat significativa de ciutadans es convenç o bé de què els canals utilitzats tradicionalment per aconseguir els canvis ja no estan oberts, o bé que a través d'ells no s'escolten ni s'atenen les seves queixes, o bé de què, al contrari, és el govern qui unilateralment impulsa els canvis i persisteix en una línia la legalitat i constitucionalitat de la qual desperta greus dubtes".

I és que fins i tot un dels teòrics més rigorosos de la socialdemocràcia, Jürgen Habermas, sostenia l'any 1983 que "l'estat constitucional mo-

dern només pot esperar l'obediència a la llei dels seus ciutadans si es fonamenta en principis dignes de reconeixement". Cosa que equival a dir que, sense el reconeixement de la llei, l'obediència a la llei pot ser excusable, perquè "la violació civil dels preceptes són experiments moralment justificats, sense els quals una república viva no pot conservar la seva capacitat d'innovació ni la creença dels seus ciutadans en la seva legitimitat". Habermas, poca broma.

Quan pensem en la DC, pensem en Rosa Parks, en Gandhi, en Mandela, en les lluites feministes. Però també en les lluites dels insumisos contra el servei militar obligatori i dels ecopacifistes contra les nuclears, en la lluita veïnal contra els desnonaments. En les mobilitzacions del Tsunami Democràtic o en la resistència a l'empresonament de Pablo Hasél. I en l'1-O, és clar. En tots els casos en què l'enfrontament a una norma injusta es porta a terme desobeint la llei.

Howard Zinn, referent teòric i activista de la DC, en el seu llibre *Desobediència i democràcia. Nou fal·làcies sobre la llei i l'ordre* (Sembra), té l'immens encert d'entendre que la DC no pot limitar-se a la desobediència d'una llei injusta, sinó que abasta també a la mobilització de totes les tàctiques de protesta, encara que no s'oposin a lleis concretes mitjançant la desobediència, i que tanmateix molt sovint són objecte de repressió de l'estat encara que, for-

“

Les democràcies fan passar els interessos dels agents econòmics transnacionals pel davant de la preservació del sistema de drets fonamentals

malment, només siguin un exercici de drets i llibertats fonamentals. Recordatori oportú en el cicle repressiu al qual s'ha abocat l'Estat espanyol.

En el conflicte entre estat de dret i sistema democràtic, la força de la llei està tendint, en les darreres dècades, a una situació de clausura i de bloqueig de reformes impulsades per la ciutadania, la societat civil i els moviments socials. Els sistemes democràtics viuen a escala internacional un replegament que fa passar els interessos dels agents econòmics transnacionals, la indústria armamentística o la defensa, per part dels estats, pel davant de la preservació del sistema de drets i llibertats fonamentals, incloent-hi els drets civils i polítics, els drets socials o el dret dels pobles a la seva autodeterminació. Als Països Catalans, i en diversos fronts, la desobediència civil ha arribat a convertir-se, en les darreres dècades, en alguna cosa més que una simple tàctica de reforma puntual del sistema o un mer instrument de canvi legislatiu, per arribar a ser una estratègia de confrontació amb l'estat, inspirada per una voluntat de radicalitat democràtica, enfront de l'immobilisme de l'estat de dret. ●

/ CATALINA PARRA
@_catalinaparra

Periodisme que toca de peus a terra

Un periodista de 'Districte 7' durant una acció per la peatonalització de la carretera de Collblanc / VÍCTOR SERRI @_ittos_

L'aparició de nous mitjans de comunicació digitals en clau cooperativa regenera el periodisme local a l'Hospitalet de Llobregat, Santa Coloma de Gramenet i el Poblenou

Carles Masià Serra | @chmasia

Promoure la diversitat informativa, impulsar el periodisme d'investigació, difondre la veu de col·lectius silenciats, recuperar la història dels barris... Aquestes són algunes de les raons que expliquen la creació de mitjans de comunicació popular d'abast local i en clau cooperativa. La fórmula fa anys que s'assaja amb èxit a molts indrets: diaris digitals com *Fet a Sant Feliu* (Sant Feliu de Llobregat), *El Setembre* (Osona), *El Cugatenc* (Sant Cugat del Vallès) o *Malarrassa* (Terrassa) en són alguns exemples.

Tot seguit, coneixerem tres iniciatives recents sorgides a l'àrea metropolitana de Barcelona: una publicació digital que acaba d'arrencar a l'Hospitalet de Llobregat (*Districte 7*), un mitjà que està a punt de sortir del forn al Poblenou (*La Rambla*) i la recuperació d'una capçalera històrica de Santa Coloma de Gramenet (*Infograma*). Partint d'entorns urbans diferents, s'estan encarregant de renovar la primera baula de la cadena del dret a la informació: el periodisme local, fet a peu de carrer. Es tracta d'experiències que ofereixen informacions d'actualitat i es mouen

bé per les xarxes socials, però també publiquen temes més reposats i, amb vista al futur, donen una opció al paper.

Nous imaginaris de l'Hospitalet

"Fa anys que hi ha una falta de mitjans locals a la ciutat, cosa que repercuteix directament en una manca de pluralitat informativa. No hi ha mitjans independents forts que puguin generar una agenda mediàtica i crear altres imaginaris de la ciutat", reflexiona l'equip impulsor de *Districte 7*. El projecte posa èmfasi en la crònica local amb la intenció de »

» construir un relat plural i divers de la cinquena ciutat més poblada dels Països Catalans (269.382 habitants), amb seccions centrades en el veïnat. En aquest sentit, han posat en marxa recomanacions literàries de temes o autors vinculades a l'Hospitalet, així com entrevistes a personatges que potser són més desconeguts per al gran públic, però que igualment són importants per a la vida del municipi.

Aquests enfocaments es traslladen als temes més rellevants tractats durant la seva existència. Les editores n'esmenten tres: el reconeixement a Juana Fernández Cortés, impulsora de l'associacionisme gitano català i responsable de la celebració del dia Internacional del Poble Gitano a l'Hospitalet; la lluita de les treballadores de Serveis Socials i la difusió d'un estudi de mobilitat encarregat per l'Ajuntament a Telefónica durant el confinament de la COVID-19.

Aquest diari digital s'ha constituït com cooperativa integral i, de moment, disposa d'una quarantena de sòcies de diverses tipologies, entre treballadores, consumidores i col·laboradores. A banda, té més de 200 subscriptores al butlletí informatiu. Les aportacions de la massa social són la seva principal font de finançament, tot i que també ofereixen serveis de comunicació a tercers, sobretot a entitats. El col·lectiu que gestiona *Districte 7* destaca que “per tal de vetllar perquè la informació sigui independent i honesta, la propietat del mitjà ha de recaure sobre els periodistes i la gent que l'impulsa o que hi col·labora”.

Partint d'aquests principis, les fundadores projecten dues grans línies d'acció: oferir informació de servei a la comunitat (transport públic, horaris de deixalleria, dades de contaminació, etc.) i fomentar el periodisme d'investigació des d'un prisma local. Per fer-ho, els pròxims mesos iniciaran una campanya de micromecenatge per captar més subscriptores i sòcies de consum, i obriran un nou web.

De la Flor de Maig als carrers del barri

Un mitjà de comunicació arrelat al barri i basat en els valors de l'ètica periodística i la defensa dels drets humans. Aquests són els fonaments de *La Rambla*, diari digital del Poblenou de Barcelona que està a punt de fer les primeres passes. Per

'La Rambla' és un mitjà arrelat al barri del Poblenou i basat en els valors de l'ètica periodística i la defensa dels drets humans

donar-se a conèixer, el 15 de març va tenir lloc el llançament d'una campanya de difusió amb el lema “R de ramblejar” i aviat té previst engegar un procés de micromecenatge. L'objectiu principal serà obtenir els 3.000 euros necessaris per posar en marxa una pàgina web a finals del mes de maig.

La redacció és a l'Ateneu Popular la Flor de Maig, edifici centenari recuperat gràcies a la lluita del veïnat i, de fet, espai simbòlic per al moviment cooperatiu del Poblenou i del país. “A la llarga, aspirem a ser una cooperativa, per això quadra molt amb el fet que tinguem la seu aquí”, afirma el col·lectiu que està organitzant el projecte. Pel que fa als continguts, destaquen que volen construir “un

mitjà generalista, amb l'actualitat política del districte i informació sobre la vida associativa i cultural del barri. Però també parlarem d'esports, amb els nostres clubs històrics, i donarem rellevància a l'esport femení i a altres disciplines, més enllà del futbol”. Finalment, la memòria local tindrà un paper destacat mitjançant una col·laboració amb l'arxiu històric del Poblenou, ja que “al capdavant, volem promoure la identitat *poblenovina*”, explica l'equip de *La Rambla*.

En aquesta primera etapa, el projecte se sustentarà gràcies a la feina voluntària i, més endavant, es plantejarà la viabilitat de publicar una revista en paper i remunerar algunes tasques estructurals. *La Rambla* neix de la inquietud d'un grup de veïnes procedent del món de la comunicació, la publicitat i el dret. S'inspiren en el llegat del portal Poblenou Actualitat i en altres projectes propers de la ciutat, com el diari digital cooperatiu *El Jardí*, que cobreix el districte de Sarrià-Sant Gervasi.

Un col·lectiu amb experiència en xarxes de solidaritat ha recuperat la capçalera colomenca 'Infograma'

L'“Infograma” rebrota. *Infograma* era una revista que va aixoplugar els moviments socials de Santa Coloma de Gramenet, amb una cinquantena de números publicats entre 1999 i 2007. En plena onada antiglobalització, va retratar episodis com la lluita per recuperar Can Zam, la consulta popular contra el deute extern o les activitats de l'Ateneu Popular Júlia Romera. El setembre de 2020, un col·lectiu amb experiència en xar-

Encartellada per donar a conèixer el projecte 'La Rambla' entre el veïnat del Poblenou / MIGUEL LÓPEZ MALLACH @MallachPhoto

xes de solidaritat i preocupat pel buit de mitjans lliures a la ciutat va decidir fer reviure la capçalera. Aquest cop, però, en format digital. Fent balanç d'aquests primers mesos, el grup impulsor recorda que “la idea de tornar-hi va sorgir després del repartiment d'aliments de la Xarxa Solidària durant el primer confinament, quan ens vam adonar que ningú no sabia què estava passant, quanta gent tenia necessitats alimentàries i quin paper més lent i més poc satisfactori hi estaven jugant les administracions”.

El nucli editor de l'*Infograma*, integrat per unes deu persones, treballa amb l'esperit “d'enfortir els moviments socials i les entitats de la ciutat, i donar-los veu”. L'eina és un portal que s'actualitza tres o quatre cops per setmana. Fins ara, els dos articles que més repercussió han tingut pertanyen a l'àmbit de l'urbanisme, una problemàtica molt present a la ciutat. El primer té a veure amb una querella interposada per un veí a diversos càrrecs de l'Ajuntament, arran d'un conflicte que afecta el barri antic de la ciutat. I el segon fa referència a l'estrena del documental *Perifèria*, sobre la figura de l'arquitecte Xavier Valls i el seu

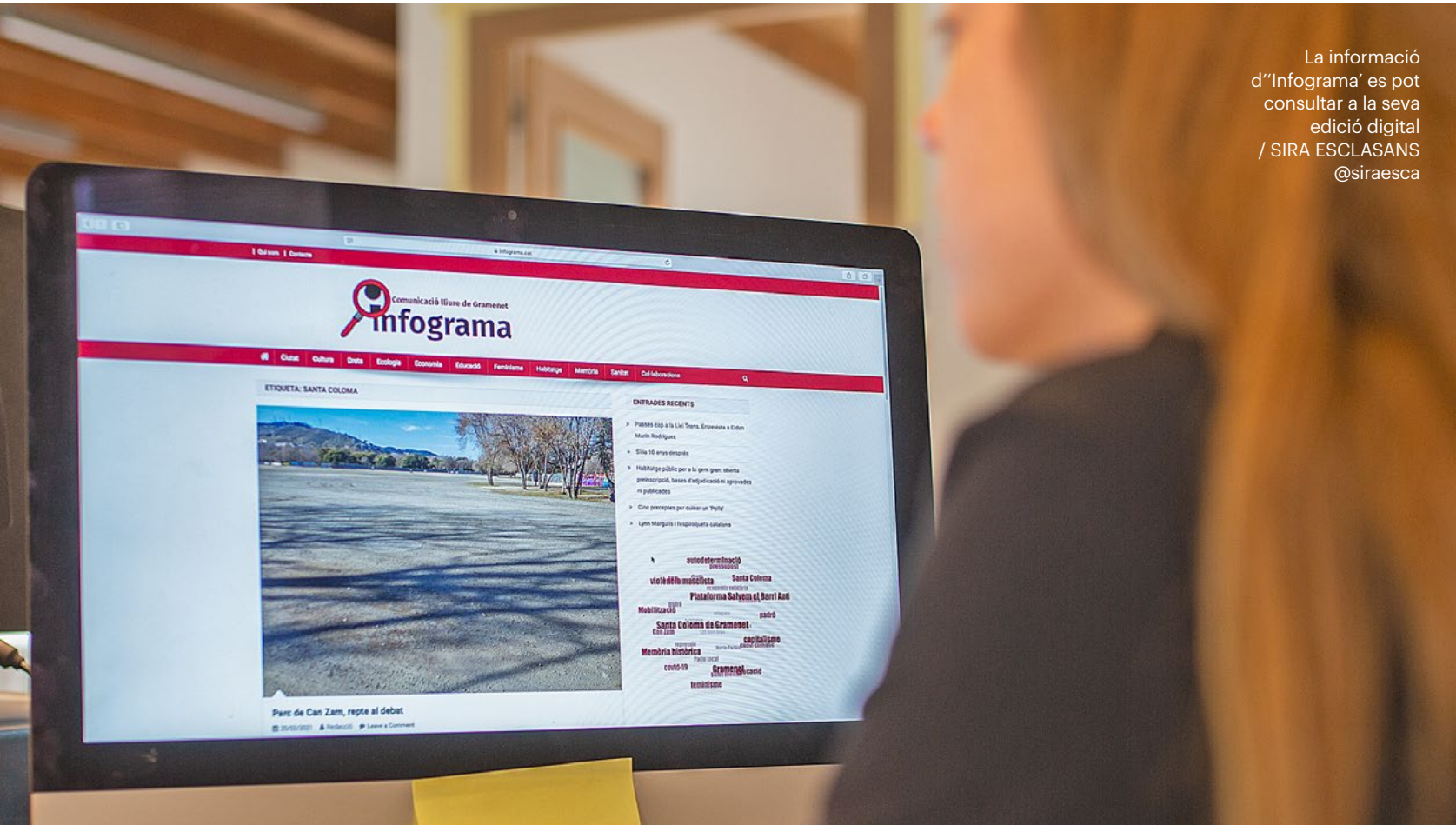
pla popular (1978), una experiència pionera de participació ciutadana.

Pel que fa a l'organització interna, expliquen que s'han constituït com a associació sense afany de lucre “des d'una òptica de treball militant i activista, amb la idea de cooperativitzar-nos en el futur”. Mentrestant, se centren a ampliar el seu radi d'acció i fidelitzar els lectors en format digital, tot mirant la empremta de reüll. Per això, asseguren que tenen la intenció de fer “una edició en paper per Sant Jordi i anar-ho repetint de tant en tant per cuidar la gent que encara li agrada llegir continguts en aquest format”.

En l'era de la societat de la informació, podem accedir a quantitats ingents de dades o a detalls banals sobre

les elits polítiques ubicades a milers de quilòmetres en qüestió de clics. Per contra, paradoxalment, costa molt més obtenir informació fiable sobre conflictes que, tot i ser molt més propers i quotidians, sovint ens arriben distorsionats per culpa del filtre que hi apliquen grups mediàtics o poders locals. Amb una bona dosi d'humilitat, però també de rigor, els mitjans cooperatius creats recentment ens apropen a aquests angles morts del periodisme. ●

Amb humilitat i rigor, els mitjans cooperatius locals creats recentment ens apropen als angles morts del periodisme

La informació d'“Infograma” es pot consultar a la seva edició digital / SIRA ESCLASANS @siraesca

Comiat a l'obrer de l'anarcopunk mexicà

Fa dos mesos moria Héctor Hernández, 'Tobi', lluitador social i responsable de la Biblioteca Social Reconstruir, espai de confluència de lluites i vertebració del moviment llibertari de Mèxic

Ricard de Vargas Golarons | @La_Directa
Guille Larios | @La_Directa

El 10 de gener d'enguany moria a casa seva un home de 56 anys, de nom Héctor Hernández Becerril. Era un dels més de 170.000 morts per COVID-19 que hi ha hagut fins ara a Mèxic, segons dades del govern.

Sota aquest nom era pràcticament un desconegut, però sota l'alias *Tobi*, ha rebut un ampli reconeixement cap al que moltes definien com un "obrer del punk i l'anarquisme", una persona estimada pels diversos sectors del moviment llibertari mexicà i per altres lluites socials i antirepressives.

Marxava un lluitador social, autodidacta, pacifista i pedagog, un home senzill que defensava el coneixement com a mitjà perquè la gent aconseguís la llibertat. "Anarquisme és construir biblioteques", havia dit en una entrevista recent. Un home que connectava els moviments a través de la seva persona i de la Biblioteca Social Reconstruir; un històric espai de confluència i vertebració de l'anarquisme de Mèxic que gestionava cada dia, des de feia anys, com a incansable cuidador.

Víncle amb Vilanova i la Geltrú

La vida de Tobi està connectada amb la trajectòria de l'anarquisme mexicà dels darrers quaranta anys. Però també amb la revolució social llibertària de l'any 1936 a Catalunya, fets que va conèixer de primera mà gràcies a Ricard Mestre Ventura, de qui Tobi fou deixeble. Mestre fou un anarquista de Vilanova i la Geltrú que va viure la revolució social i les col·lectivitzacions de Catalunya. Durant la República, l'any 1932, va fundar la revista *Terra Lliure* i durant la guerra va dirigir el diari en català de la CNT, *Catalunya*. L'any 1939 es va exiliar a Mèxic, després de cinc mesos al camp de concentració d'Argelers.

L'any 1978 va fundar la Biblioteca Social Reconstruir, un espai de trobada dedicat a la difusió d'idees llibertàries i sustentada per un fons bibliotecari de la col·lecció del mateix Mestre. Un fons que ha anat augmentant amb el temps i que molts consideren una de les biblioteques socials més importants de Llatinoamèrica. Allà es guarden

encara materials únics com *Ricardo Flores Magón, el apóstol de la Revolución Mexicana*, de Diego Abad de Santillán; *La pornocracia*, de Pierre-Joseph Proudhon o la publicació magonista *Regeneración*.

Biblioteca i punk

És a finals dels anys vuitanta que el vilanoví Mestre connecta amb el jovent llibertari del DF. Entre ells hi ha un jove Tobi, que participa en l'escena punk dels carrers d'Ecatepec i la perifèria de Mèxic DF, des del col·lectiu Cambio Radical y Fuerza Positiva. Com recorda Marco García: "A en Tobi li va tocar viure el salt del punk que van exportar els Sex Pistols amb el lema *Anarchy in the UK*". És quan aquest estil comença a polititzar-se i a barrejar-se amb idees del moviment musical que venia de Tijuana, amb sons encara més estridents del hardcore punk, donada la seva proximitat amb la frontera dels Estats Units. La fusió de sons del punk amb les idees anarquistes donava pas a l'anarcopunk".

A finals dels anys vuitanta, el vilanoví Ricard Mestre connecta amb llibertaris del DF, entre ells, un jove Tobi

'Tobi' i la Biblioteca s'implicarien en lluites estudiantils, sectors on l'anarquisme té encara avui una força destacada

Tobi, incansable cuidador i responsable de la Biblioteca Social Reconstruir / TIANGUIS CULTURAL DEL CHOPO

Les bandes es radicalitzen amb les lectures que hi ha a la Biblioteca mentre toquen al Tianguis Cultural del Chopo (basar de l'underground del DF), i a altres ciutats del país. Com recorda Juan Carlos Beas: “el moviment traspasa la cançó-denúncia i comença a implicar-se un anarquisme militant, des dels carrers i barris”. En les pròpies paraules de Tobi: “ens vam centrar en el punk, però vam veure que l'anarquisme no passava pel món obrer, així que vam anar a lluitar a fàbriques i vagues obreres i a crear un sindicat independent”.

Amb els anys, Tobi i la Biblioteca també s'implicarien en lluites estudiantils i universitàries, sectors on l'anarquisme té encara avui una força destacada. Un exemple viu és l'Auditorio Ernesto Che Guevara, espai okupat des de l'any 2000 a la Universitat Autònoma de Mèxic, en continua lluita amb les forces policials i en disputa amb altres sectors polítics de la universitat.

“La Biblioteca Social Reconstruir, Tobi i el punk són una triada fonamental per a comprendre la història i que connecten el món cultural i de l'acadèmia amb els carrers”, conclou García.

‘La casa’ de l'anarquisme mexicà

A través de la Biblioteca i de les lectures i converses amb Mestre, Tobi es va anar autoformant, fins a fer-se càrrec de la Biblioteca després de la mort del vilanoví, l'any 1997.

Un espai que funciona com una biblioteca pública i es finança amb donatius, activitats, concerts o vendes de llibres. En el seu fons hi ha més de 3.000 llibres, revistes i diaris de diferents parts del món i moments històrics, així com la col·lecció de fanzins més gran de Mèxic.

Un lloc que ultrapassa la funció cultural i ha esdevingut, a través dels anys, un espai de confluència per anarquistes mexicans i militants internacionals. S'ubica a la colònia Guadalupe Victoria, on comparteix local amb la Federació Autònoma de Treballadors. Com explica Quico, company de Tobi a la Biblioteca: “La qüestió organitzativa era el seu principal interès. Veia la necessitat d'organitzar-nos, a través de la pràc-

tica de la solidaritat, cooperació i suport mutu i d'una extensa xarxa de relacions i companyes que Tobi va teixir al llarg dels anys, amb la seva fraternitat i generositat”.

Un exemple és el suport que des de la Biblioteca -i d'altres col·lectius llibertaris- van donar a l'aixecament zapatista de l'any 1994, a les bases del moviment i als *caracoles* de Chiapas. Tot i no simpatitzar amb la comandància de l'EZLN pel seu “caràcter militar” (Tobi era un pacifista convençut, una tradició que havia heretat de Ricard Mestre), va integrar la Unidad Libertaria Anarquista, una coordinadora per a participar en la Convenció de 1994 organitzada pels zapatistes. El suport al moviment indigenista també es va manifestar a través d'activitats i lluites compartides amb el Colectivo autónomo magonista, de forta presència a zones d'Oaxaca.

En el seu fons hi ha més de 3.000 llibres, revistes i diaris de diferents parts del món i moments històrics

Sota el nom “Una vida dedicada a la llibertat. Recordando a Tobi”, col·lectius i amics van retre-li un emotiu homenatge virtual

Des de la Biblioteca també es van vertebrar federacions com Acció llibertaria o Cruz Negra Anarquista, una organització de suport a llibertàries preses. “Avui dia hi ha molts anarquistes a Mèxic, per tot allò que vam començar en aquells anys. Hi ha altra gent que no va tenir la nostra influència, però també ens posem en comú (...) Hi ha moltes maneres de treballar a l'anarquisme, des de la pedagogia fins a ràdios, fanzins, col·lectius... I aquesta és la seva virtut”, explicava Tobi en una entrevista el 2013, un dels anys en què l'estat mexicà va dur a terme una repressió generalitzada contra un moviment que estava en expansió i que tenia forta presència arreu del país. L'anarquisme fou considerat “l'enemic públic número u” després de la presa de la Rectoria de la UNAM, el *Halconazo*, i de la publicació d'un document d'Europol que detallava com grups mexicans estaven vinculats amb l'anomenat “Triangle Anarquista Mediterrani” format per Itàlia, Grècia i l'Estat espanyol.

Projectes pendents

Sota el nom “Una vida dedicada a la llibertat. Recordando a Tobi”, col·lectius i amics van retre-li recentment un emotiu homenatge virtual. Punk y Acción, un paraigua d'agrupacions musicals de l'escena punk-rock internacional, van dedicar-li un tema per la seva vida i trajectòria.

Un dels projectes que Tobi deixa és el que es desenvolupava al Multiforo Cultural Alicia, amb debats i sessions formatives obertes -amb gran èxit de participació- abordant temàtiques històriques, socials, llibertàries... També va quedar pendent homenatjar a Ricardo Flores Magón en el centenari del seu assassinat i, com assegura Beas, “Tobi també pretenia recuperar la publicació magonista *Regeneración*, actualment apropiada per MORENA, el partit al govern de l'Estat [liderat per Andrés Manuel López Obrador]”.

Tobi deixa rere seu un llegat de lluita, solidaritat i una escola de constància i compromís amb l'anarquisme. Com ell mateix havia dit: “Viuré això fins que em mori, potser no canviaré les coses, però marxaré amb la satisfacció d'haver-ho intentat”. ●

La febre dels hidrocarburs inflama de nou el Mediterrani Oriental

Turquia i Grècia inicien converses amb l'objectiu de recuperar l'estabilitat regional en una de les zones del planeta més amenaçades pel canvi climàtic

Marc Saurina | @marc_saurina

Delegacions turques i gregues es van trobar el 16 i 17 de març a Atenes, en la segona trobada des d'inicis d'any per rebaixar la tensió entre ambdós veïns i cercar solucions a les disputes pel control de les aigües de l'Egeu i el Mediterrani. Si bé aquests conflictes no són nous, el descobriment recent de jaciments d'hidrocarburs per part de Xipre i Israel al Mediterrani Oriental ha desfermat una febre de l'or que ha forçat a reconfigurar les aliances i les estratègies de tots els països de la regió. Ankara i Atenes no s'asseien a negociar des de feia cinc anys i, tot i que han acordat tornar-se a trobar a Istanbul, recuperar l'equilibri obligarà ambdues parts a fer cessions, enmig de fortes pressions internacionals. Els interessos de cada país, en plena crisi econòmica i sanitària, estan marcant la política exterior a una de les regions més amenaçades pel canvi climàtic i en una època en la qual la cerca de combustibles fòssils no hauria de ser ja una prioritat, ni energètica ni econòmica.

Aquestes primeres trobades no han alterat els pactes entre els fronts que s'han anat establint els darrers anys. Per una banda, representats pel Fòrum del Gas de l'Est de la Mediterrània (EMGF, en les sigles en anglès), una organització intergovernamental que pretén ser com una OPEP (Organització de Països Exportadors de Petroli) regional: dins hi ha Grècia, Xipre, Israel i Egipte, però també compta amb la participació d'Itàlia, Jordània, Palestina i, des de desembre de 2020, dels Emirats Àrabs Units com a país observador. L'Estat francès ja ha sol·licitat ser-ne membre de ple dret i els EUA, la Unió Europea i el Banc Mundial han demanat poder participar-hi com observadors. A l'altra banda, s'hi troba Turquia, només amb el suport del Govern d'Acord Nacional (GAN) de Líbia -reconegut per les Nacions Unides-, després de signar a finals de 2019 un acord de delimitació de zones marítimes. Aquest pacte va anar acompanyat d'un altre de cooperació militar, que ha permès al GAN resistir el setge de l'Exèrcit Nacional d'Alliberació, l'altre actor del conflicte libí.

Turquia, doncs, s'ha convertit en el centre de les crítiques d'altres països, que l'acusen d'anar per lliure, després que iniciés activitats de prospecció i recerca d'hidrocarburs al Mediterrani, en aigües reclamades per Grècia i Xipre. La tensió, en escalada des de 2018, va arribar a tal punt l'agost de 2020, que ambdós competidors van fer simulacres militars a la zona i Grècia va anunciar que ampliaria les seves aigües territorials a l'Egeu, de les sis milles nàutiques acordades per ambdós països a les dotze. Això significava un control de gairebé el 70 % de la seva superfície.

Més preocupant encara, la tensió ha vingut acompanyada d'un procés de rearmament. Turquia va comprar el 2019 els sistemes de defensa aeris S-400 russos, fet que va desencadenar dures crítiques dels seus aliats a l'OTAN. Fins i tot els EUA van anunciar sancions en considerar que aquest sistema podria suposar un risc per als avions de l'aliança atlàntica.

D'altra banda, recentment, i coincidint amb la primera trobada entre Grècia i Turquia, el ministre de Defensa grec Nikolaos Panagiotopoulos anunciava un acord militar amb l'Estat francès per tal de modernitzar l'exèrcit hel·lè, amb la compra de divuit caces.

El dret del mar

Una de les claus del conflicte, i en la qual es basa Grècia per justificar les seves reivindicacions, és la Convenció de les Nacions Unides sobre el Dret de la Mar (CNUDM), en vigor des de 1994 i mai signada per Turquia. Aquesta convenció permet delimitar aigües territorials entre països i establir zones econòmiques exclusives (ZEE) que atorguen competències sobre els recursos pesquers i geològics, i que es poden estendre fins a les 200 milles nàutiques. Així, des de l'inici de la febre pels hidrocarburs, Xipre ha delimitat les seves ZEE amb Egipte (2003), el Líban (2007) i Israel (2010); Grècia ho ha fet el 2020 amb Itàlia a l'Adriàtic i amb Egipte al Mediterrani, anul·lant *de facto* el pacte entre el GAN libí i Turquia.

El gener de 2020, Grècia, Xipre i Israel pactaven la construcció d'un gasoducte que portarà gas natural a Europa pel Mediterrani des d'Israel

(Projecte EastMed) i ofereix la possibilitat a Europa de reduir la seva dependència amb Rússia. La ZEE delimitada entre el GAN libí i Turquia, considerada nul·la per Grècia després del pacte amb Egipte, no pot bloquejar el pas d'aquest gasoducte, però si podria permetre Turquia, en cas de ser reconeguda, realitzar les seves pròpies prospeccions i forçar la seva incorporació al Fòrum del Gas de l'Est de la Mediterrània.

Les reivindicacions gregues tenen el punt a favor de les aigües territorials que les Nacions Unides reconeixen al seu territori insular i al fet que la gran majoria d'illes que es troben davant les costes turques pertanyen a Grècia. Si a l'Egeu la sobirania grega és difícil de qüestionar, no passa el mateix amb Megisti, una petita illa mediterrània de 500 habitants a tan sols 3 quilòmetres de la costa turca, però a 110 de l'illa grega més pròxima. Aquest territori és la principal justificació grega per establir una ZEE entre Creta i Xipre que exclogui i encercli totalment Turquia.

La falta de solucions a la qüestió de Xipre fa encara més complicats els pactes. La República Turca del

La tensió va arribar a tal punt l'agost de 2020, que ambdós competidors regionals van fer simulacres militars a la zona

Les reivindicacions gregues tenen el punt a favor de les aigües territorials que les Nacions Unides li reconeixen

Una de les plataformes de prospecció petroliera del govern de Turquia / RIG LINX

Nord de Xipre, la part de l'illa ocupada per Turquia el 1974, no compta amb reconeixements internacionals. Ankara argumenta que els beneficis dels hidrocarburs trobats per Xipre haurien de distribuir-se entre tota la població de l'illa, però les seves accions al Mediterrani responen més a interessos econòmics i energètics propis. Mentre Grècia pretén tractar exclusivament la delimitació de les aigües territorials i un possible pacte per establir les ZEE, Turquia insisteix a ampliar les negociacions per parlar de la desmilitarització de les illes de l'Egeu o la situació de la minoria turca a Grècia.

L'exclusió de Turquia del Fòrum del Gas de l'Est de la Mediterrània i del projecte del gasoducte es percep a Turquia com una injustícia, i desperta la *síndrome de Sèvres* en el seu imaginari. El tractat de Sèvres de 1920, signat entre les potències guanyadores de la Primera Guerra Mundial i un Imperi Otomà derrotat, fragmentava del tot les restes de l'Imperi i pretenia crear estats independents de kurds i armenis. Malgrat que el tractat mai es va arribar a materialitzar, ha estat instrumentalitzat darrerament pel president Erdoğan per influir a l'opinió pública i justificar la necessitat de Turquia de seguir una política exterior autònoma que trenqui la dependència amb la UE. L'acord marítim amb el GAN libi va rebre el suport de totes les forces de l'oposició, a excepció del prokurd HDP, i es va presentar com una victòria contra Grècia a la majoria dels mitjans turcs. ●

Unilateralitat i intervencionisme

Certament, la política exterior turca s'ha tornat més unilateral, intervencionista i agressiva. Implicada en conflictes com el de Síria o Líbia, Turquia fa anys que també s'enfronta a Egipte pel seu suport als Germans Musulmans, expulsats del poder després del cop d'estat del general Al-Sisi el 2013. Les interferències de Turquia a altres regions es traslladen també al golf, a Somàlia –on té una base militar–, i al Sahel, amb una presència destacada a Mali i al Níger, amb qui darrerament ha signat un acord de cooperació militar. Aquesta actitud turca no ve explicada només per la voluntat del seu govern de trencar lligams amb Europa. La falta de consens entre els membres de la UE envers Ankara, la bel·ligerància de països

com l'Estat francès –sempre en pro de Grècia–, les disputes sobre Líbia o el seu lideratge al Sahel, han radicalitzat encara més les postures d'ambdós actors. Ara, les sancions europees sobre Turquia han forçat Ankara a un nou diàleg. Tanmateix, aquestes polítiques reactives de la UE no ofereixen solucions a llarg termini. A més, l'autoritarisme del president Erdoğan bloqueja contínuament la possibilitat de trobar posicions comunes. La recent obertura d'un judici per a il·legalitzar el partit prokurd HDP o la decisió turca de retirar-se de la Convenció d'Istanbul sobre els Drets de les Dones, signada pel mateix Erdoğan el 2011, mostra com les dinàmiques externes són un reflex de les dinàmiques internes i de la deriva del país.

**AQUEST ESTIU,
CAMPEM
PEL TERRITORI**

**Servei Civil
Internacional**
www.sci.cat.org

En comú, fem camí
Fes-te'n sòcia per 50€ a l'any

**LA
REPAR-
TIDORA**

Llibreria associativa • Espai Editorial • Pensament crític

C/Torreta de Miramar 1 baix 3, Benimaclet (València) - larepartidora.org

La **Directa** utilitza
els serveis de

foli verd
gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

teletreball tecnòtic

commons
Cloud.coop

núvol cooperatiu mancomunat

- ▶ oficina compartida
- ▶ calendari i formularis
- ▶ àgora i videoconferències

<hola@commonsccloud.coop>

ITÀLIA ATURA LA VENDA D'ARMES A L'ARÀBIA SAUDITA I ALS EMIRATS ÀRABS UNITS

La històrica decisió en resposta a la guerra del Iemen no implica el final de la indústria bèl·lica italiana al Pròxim Orient, es manté la col·laboració amb Egipte, tot i l'assassinat ara fa cinc anys de l'estudiant Giulio Regeni

L'anàlisi d'Alessandro Stoppoloni
Periodista

El 29 de gener, el govern italià, encara liderat per Giuseppe Conte, va anunciar la revocació definitiva de les llicències de venda d'armament (obusos i bombes d'avió) a l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units. Les llicències estaven en suspens des del juliol de 2019 i l'executiu va prendre la decisió d'acord amb la recomanació de la Comissió d'Afers Exteriors de la Cambra dels Diputats. La proposta del Parlament italià també demanava que no es concedissin noves llicències de venda i que es fessin tots els esforços per a obtenir una solució política negociada del conflicte al Iemen.

La decisió va arribar quan el govern italià -format pel Partit Democràtic, el Moviment 5 Estrelles i altres formacions més petites- acabava d'entrar en crisi, després d'un estirabot de l'exprimer ministre Matteo Renzi, que conduiria en pocs dies a la fi de la majoria parlamentària que recol·lava l'executiu Conte.

En la resolució, la Comissió es refereix a la llei número 185 de l'any 1990, que regula la venda d'armament a països estrangers. Aquesta norma estableix la prohibició de l'exportació quan el país receptor està implicat en un conflicte o se l'acusa de violacions dels drets humans. És el cas d'ambdós països del golf Pèrsic, involucrats a fons en la guerra iemenita des de fa anys. Organitzacions com Amnistia Internacional Itàlia o la Xarxa Italiana per la Pau i el Desarmament han mostrat la seva satisfacció per una decisió que van qualificar d'històrica.

Cal dir que el posicionament del govern italià té transcendència més enllà del simbolisme. Itàlia, i sobre tot algunes regions del nord com la Llombardia, han estat històricament fabricants d'armament. També, a Sardenya, a un poble que es diu Domusnovas, existeix una planta de la societat RWM Italia -del grup alemany Rheinmetall AG- que produeix armes que, com han demostrat diverses investigacions periodístiques, han acabat també al Iemen.

Caldrà veure com es posicionarà el nou govern de Mario Draghi en relació amb la venda d'armament

L'administrador delegat d'aquesta companyia, Fabio Sgarzi, va reaccionar indignat a la revocació i va llançar una amenaça velada en forma d'advertència sobre el perill que la decisió porti a RWM Itàlia a acomiadar una part de la plantilla de la planta de Domusnovas. La rematava assegurant: "RWM es troba ara en dificultats a causa de decisions poc pensades de l'Estat italià i, per tant, és necessari que l'Estat ens ajudi a buscar una solució pels treballadors que es queden sense feina". El tema, en una zona afectada per l'atur crònic, ha fet créixer el temor entre les autoritats a un tancament de la planta.

Per trencar amb aquesta lògica, els grups Sardegna Pulita i Donne Ambiente Sardegna van proposar fa pocs mesos substituir la producció d'armament per la fabricació de formatge amb llet de les ovelles i de les cabres de l'illa. Una manera d'unir la lluita contra el militarisme i les reivindicacions de les pastores locals, que des de fa anys intenten obtenir més reconeixement econòmic pels seus productes.

Un "no" relatiu

Tot i ser una decisió rellevant, les exportacions d'armament fabricat a Itàlia no són de lluny un tema tancat. N'és un exemple Egipte, on fa cinc anys, van torturar i assassinar brutalment Giulio Regeni, un doctorand italià de la Universitat de Cambridge. Des de llavors, un grup de magistrats italians ha intentat descobrir la veritat sobre el crim, i s'han topat amb la poca col·laboració per part del govern del Caire. La investigació va

acabar fa uns mesos amb una acusació formal contra quatre membres de les forces de seguretat egípcies. Per ara, però, sembla difícil que el règim d'Al-Sisi permeti que els acusats siguin jutjats.

Malgrat que els pares de Regeni, amb el suport d'organitzacions com Amnistia Internacional, han demanat al govern italià que suspengués la venda d'armament a Egipte, les exportacions s'han mantingut. De fet, el passat mes de desembre la Xarxa Italiana per la Pau i el Desarmament va denunciar la venda d'un vaixell militar a Egipte com a part d'un pla de col·laboració entre ambdós països. L'acord s'ha confirmat fins i tot enmig de mobilitzacions a Itàlia per a exigir la llibertat de Patrick Zaki. Aquest estudiant egipci de la Universitat de Bolonya va ser arrestat a l'aeroport del Caire el febrer de 2020, quan tornava a visitar la família, i des de fa més d'un any es troba en presó preventiva, acusat de difondre notícies falses i promoure protestes no autoritzades.

Pocs dies després de l'anunci governamental sobre la revocació de les exportacions d'armament als Emirats Àrabs i a l'Aràbia Saudita, la crisi política italiana va acabar amb la designació de Mario Draghi com a nou primer ministre, qui fins a l'any 2019 presidia el Banc central europeu. El seu executiu ha comptat amb el suport de bona part de l'arc parlamentari i, per tant, ha incorporat ministres de partits de dreta com la Lliga, de Matteo Salvini, molt sensible als problemes dels industrials del nord del país. També hi forma part Italia Viva, la formació de Matteo Renzi. Segons va revelar el diari italià *Domani*, l'exprimer ministre Renzi hauria acceptat un molt ben remunerat càrrec en un comitè assessor d'un institut saudita, a la vegada que elogia públicament les reformes impulsades per Mohammed bin Salman, el príncep hereu saudita. En aquest context, ara caldrà veure com el nou govern es posicionarà en relació amb la venda d'armament. ●

Paranoid 1966
signa els
mòbils de les
seves fans
després d'un
concert
/ MANU BOIX

Del trap al drill, els nous camins dels sons urbans

Sota el paraigua discutit de les “músiques urbanes” s’hi aplega una varietat canviant d’estils, que trenca estereotips i crea un moviment estètic amb gran impacte entre el jovent

Clara Asín | @Colombine_9

Centenars d’artistes han proliferat durant els darrers anys sota l’ampli paraigua del que es coneix com a *gèneres urbans* i concretament des del trap, un estil musical que es van augurar que desapareixeria en poc temps, però no para d’evolucionar i transformar-se. Envoltat de polèmiques, moltes l’han catalogat de masculista i com un altaveu de la generació de la crisi del 2011. Ara, una nova varietat, el drill, es presenta com el nou so que triomfa entre gran part de la joventut. Però, què ha passat amb el trap? Què està passant amb la denominació *música urbana*, que engloba tots aquests gèneres? Què hi ha del tòpic de què parlar de gèneres urbans és racista? Fem un repàs als orígens del trap, del recorregut dels anomenats *gèneres urbans*, i ens fixem com les plataformes de *streaming* han sigut fonamentals per al desenvolupament d’aquests sons i la carrera dels artistes.

“El trap és un producte de la crisi capitalista i de la generació *millennial*”, apuntava Ernesto Castro, a *El Trap: Filosofía millennial para la crisis en España* (2019). Una afirmació que va fonamentar amb un assaig molt documentat, però no del tot precís. La seva interpretació del que suposava la música trap

i tota l’escena que havia generat a l’Estat espanyol cau pel seu propi pes si veiem l’escena actual, en la qual dones diverses, empoderades i no normatives, s’acullen amb normalitat al si del gènere. Tanmateix, per començar a explicar què significa trap, ens hem de remuntar als orígens d’aquest so i del que significa. La paraula *trap* prové de les *trap houses* dels Estats Units, punts de distribució i venda de droga. I la música trap en el seu origen parlava d’això: de les bandes del carrer, de drogues i de dones, gairebé sempre presentades d’una manera despectiva, cosificadora, i sovint tractades de “putes”. Això, per norma general, ja és aigua passada, la romantització de la pobresa o del crim ha deixat pas a lletres més poperes, que també es fusionen amb el dancehall o el rhythm and blues. Segons Paranoid 1966, artista que canta una mescla de R&B i hip-hop, “les etiquetes estan encaixonant molts artistes i és un error”. Ella és una de les primeres cantants d’aquest gènere a l’Estat espanyol.

Paranoid 1966 és l’AKA de Victoria C. Weka Bekuku, una noia de vint anys d’Alacant, que reivindica la música de la seva generació, els gèneres urbans, com la música més lliure, més »

» ballable, la que li permet explicar l'amor d'una manera que transmeti sentiments a la gent, on es reivindica el barri, el carrer, però des de l'orgull i no des de les misèries: “Jo dic que soc una jove promesa d'un barri que roba i d'una mare que resa”. Amb els peus a terra, no li agrada la gent que “vacil·la de *mali-anteo*” perquè per Victoria, tenir “piquete” (*flow*, estil) és una altra cosa, “és transmetre amb paraules els teus pensaments, és que la gent senti la música que tu fas”. Amb ella coincideix Albany, nom artístic d'Alba Casas, pionera del que s'ha anomenat *sad trap*. Nascuda a Girona el 1997 i criada a Granada, ara viu a Madrid i posa veu a la gent del carrer: “No m'agrada que la gent vacil·li de les coses que són dolentes i que les exposi com a bones, com les drogues o la pobresa”. Aquesta artista s'ha posicionat fermament en molts mitjans en contra del consum de drogues, una pràctica que sovint es reivindica des del trap. Segons les dues artistes, el gènere ha evolucionat i ara es fusiona amb altres estils.

“Abans, gèneres com el hip-hop, del qual sorgeix el trap, sovaven més underground, més durs, i estaven acaparats per homes. Aquí, a Barcelona, cap al 2013, Pxxr Gvng, Cecilio G i Kefta Boys van ser els precursors del gènere, i després va arribar Somadamantina o La Zowi, que van donar pas a moltes dones”. Daniel Madjody, presentador del canal de YouTube del col·lectiu El Bloque, explica que els concerts de Trap es van convertir en festes i que es va generar tot un moviment estètic envers aquests gèneres urbans que oscil·laven entre el R&B, el hip-hop, el trap i el reggaeton. De fet, La Mafía del Amor, col·lectiu format pels membres de Pxxr Gvng, va ser creat per fer temes de reggaeton.

Abans que esclatés la pandèmia, el març del 2020, una de les festes més representatives de l'underground barceloní era La Cangri, a la Sala Razzmatazz (anteriorment es feien a la Sala Apolo), organitzada per la cantant Bea Pelea, resident a Barcelona, on sonaven les artistes més emergents de l'escena. Segons explica Daniel Madjody, les dones han pres l'escena als “mal anomenats gèneres urbans” i es pot comprovar amb l'ascens de noms com Ms Nina o Bad Gyal. Això s'ha materialitzat en segells musicals com Ladradora, amb seu a Barcelona, un projecte que aposta per impulsar el talent femení de la indústria i on trobem Albany, que es posiciona frontalment contra el masclisme: “Les lletres masclistes directament no haurien d'existir”.

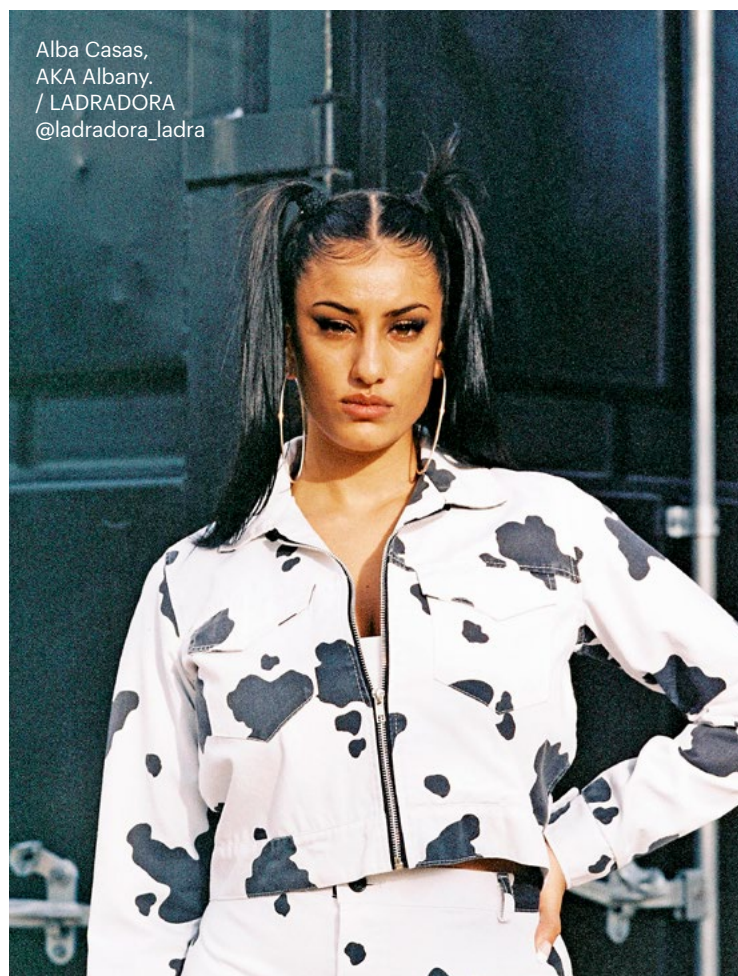
Debat obert amb el racisme

Per a Madjody, el trap o el reggaeton no són menys masclistes que la música pop més *mainstream*. “El que molesta són les lletres explícites i directes, molesta que artistes blanques utilitzen aquest llenguatge perquè sexualitzar a una dona llatina no és inusual, però a una dona blanca sí”. Amb aquesta qüestió, el presentador és contundent i afirma que hi ha classisme a la música urbana i que també pot haver-hi racisme, tot i que ell diu que no s'haurien de comparar les problemàtiques racials de l'Estat espanyol amb les dels EUA, on s'ha debatut molt sobre per què és racista o discriminatori parlar de *gèneres urbans*. Paranoid 1966 assenyala que ella sí que ha patit racisme

El terme ‘urban’ es va popularitzar als anys setanta als Estats Units per catalogar la música negra, que incloïa gèneres com el rhythm & blues o el soul

Daniel Madjody,
presentador
del canal de
YouTube del
col·lectiu El
Bloque.
/ PAU DE
LA CALLE
@PaudelaCalle1

Alba Casas,
AKA Albany.
/ LADRADORA
@ladradora_ladra

i que és una qüestió que a la música, a l'Estat espanyol, no es manifesta igual que en el dia a dia: “Jo el racisme el pateixo quan entro en una botiga i es pensen que hi vaig a robar, pel meu color de pell”.

Una de les polèmiques que va assaltar la indústria el 2020 va ser quan el segell nord-americà Public Records va llançar un comunicat en el qual explicava que treia la categoria *Urban* dels seus artistes perquè la considerava racista. El terme *urban* es va popularitzar als anys setanta als EUA per catalogar

Primer cicle musical de les festes La Cangri, organitzades per Bea Pelea a la Sala Apolo / SALA APOLO

la música negra, que incloïa gèneres com el rhythm & blues o el soul. Després d'estigmatitzar durant dècades aquests sons, amb l'auge del hip-hop, l'etiqueta *urban* es va transformar fins al punt de fer la impressió que ara mateix tot és *urban*. Si observem les llistes d'èxits de Spotify, l'aplicació per escoltar i difondre música més utilitzada del món, trobem categories com aquestes: "Urban latino" o "Radar urbano". Dins d'aquestes categories trobem temes de trap, de R&B, de hip-hop i fins i tot de flamenc, molts d'ells interpretats per artistes blancs. Aquest últim gènere, que beu de la cultura popular andalusa, del poble gitano i té arrels sonores africanes, també s'està començant a catalogar com a *urban*. "El flamenc ha nascut al carrer i és música urbana", deia Juicy Bae, cantant sevillana, al programa *Feel* de Betevé.

"El que està clar és que la fusió és un segell en la música que s'escolta a l'Estat espanyol i que hi ha hagut tot un moviment estètic al voltant del trap i del que s'anomena *urban*. Moltes persones han comparat aquests anys amb la *movida* madrilenya", explica Daniel Madjody. A la mixtape *Futuro* participen gent com María José Llergo, Morad, El Goa i La Tiguerita, els dos primers assenyalen que no fan música urbana. María José Llergo explica: "Està havent-hi un canvi de paradigma. Nosaltres ens expressem amb llibertat i utilitzem la tecnologia perquè està al nostre dia a dia. La música és l'expressió del poble". Per tant, hi ha detractors d'aquesta denominació que no s'hi senten representats, i tampoc per la del trap o la del drill, però hi ha molts d'altres que no el veuen com un terme conflictiu, perquè el marc sociocultural és diferent. Tot i això, als EUA i a les Illes Britàniques molts artistes han fet una crida perquè es deixi d'utilitzar aquesta categoria i se l'anomeni *música negra*. S'ha d'assenyalar que el debat al nostre entorn encara no s'ha desenvolupat i tampoc s'ha plantejat d'una forma global. Als Premis Grammy del 2021 encara s'ha

utilitzat la categoria "Millor àlbum de pop llatí o urbà" i l'ha guanyat Bad Bunny.

El drill ho 'peta' a internet

Ara mateix, artistes com GhettoBoy, del centre de formació Sax Sala de Sant Celoni, i Morad, del barri de la Florida de l'Hospitalet de Llobregat, són alguns dels exponents de l'anomenat drill, un so que està estenent-se a poc a poc al nostre entorn. El drill és un gènere derivat del trap que també va sorgir als EUA, concretament a Chicago, tot i que les artistes que el reivindiquen fan uns sons més assimilats a PNL (*Peace and Love*), un grup de hip-hop que ha nascut a l'Estat francès. El drill parla també del carrer i dels conflictes que es donen als barris populars, intenta recuperar les lletres originals del trap, que ara per ara, ha evolucionat i s'ha integrat en diversos gèneres.

Segons Daniel Madjody, la música *urbana* ha entrat en uns bucles que van des dels sons més underground fins a la música més *mainstream* i ballable. El que tenen en comú moltes artistes de tots els gèneres és com van començar a fer-se famoses. Internet i les plataformes de *streaming* han sigut un trampolí impressionant per aquestes fornades d'artistes. Moltes s'autoprodueixen les cançons a casa, escriuen les seves lletres, busquen les bases rítmiques i penegen elles mateixes el tema a internet. L'any passat, Morad va aconseguir deu milions de visualitzacions d'un dels seus vídeos a YouTube en només dues setmanes i va superar artistes com Bad Bunny.

Al voltant de tots aquests sons, d'aquests gèneres i de la denominació *música urbana* hi ha debats molt profunds, que són el retrat d'una generació i d'un canvi de paradigma, una nova indústria basada el *do it your self* (fes-ho tu mateixa) i d'una escena en la qual les dones han pres un protagonisme sense precedents. ●

L'avortament del nou llenguatge

El relat de Miguel Ruiz Díaz-Reixa | @miguelruizreixa

Rectificar és de savis, però mai per a un polític, i molt menys dos cops en un mateix any. Estava cabrejada i se sentia ridícula. Si no hagués sigut tan tossuda i haguera escoltat... Però no. La jove i carismàtica líder del partit dels Pirineus Verds no podia ser una més i havia de seguir el seu instint. Ara maldeia l'excés de messianisme de l'article que havia publicat feia vuit mesos al diari *Perspectives*:

He pres la decisió de tancar els meus perfils públics de les xarxes socials com a líder dels Pirineus Verds. La decisió s'ha precipitat després d'haver criticat durament el projecte de recuperació del riu Anoia, sense analitzar-lo en profunditat i sense tenir en compte que una de les nostres assemblees locals hi havia participat activament. No obstant això, ja estava estudiant prendre la decisió d'abandonar les xarxes des que el col·lega alemany Robert Habeck fes el mateix. El tancament dels perfils no només té com a objectiu immediat evitar errors com l'anterior, sinó que vol donar lloc al naixement d'un nou llenguatge, allunyat de la instantaneïtat, contrari a la llengua de l'extrema dreta i els nacionalismes, un espai polític on pugui existir el balbuceig, el dubte i el silenci; un nou llenguatge capaç de lligar l'acció sanadora del planeta amb la descontaminació de l'esfera pública d'odi, fake news i diàlegs de sords.

Tot i que aquest gest no pot assegurar per si sol l'adveniment d'un nou llenguatge, confio que altres càrrecs polítics seguiran l'exemple i, amb el temps, la disminució del soroll permetrà observar la realitat tal com és: complexa i necessitada de diàleg i reflexió per a fer front als immensos reptes actuals. Som conscients que aquesta decisió pot xocar frontalment amb el curterminisme de les eleccions, però és fonamental donar les primeres passes per tal de descontaminar els torrents informatius i els núvols digitals.

Després de successives enquestes que posaven de manifest la davallada de fins a un trenta per cent en intenció de vot des de la funesta decisió, l'assemblea es va reunir. Davant la por a la irrellevància i la falta de paciència mostrada durant la sessió, es va concloure que era necessari que la líder tornés a tenir una presència activa a les xarxes.

/ ESTEFANIA ZORITA
@estefaniazdv

Tot i que abdicar era contrari als seus principis, la realitat és que tenia per endavant altres maldecaps més grans. En les pròximes setmanes calia tancar les negociacions dels pressupostos de la Generalitat i la coalició amb altres partits ecologistes a nivell estatal. A més, era només en els dies de remor i lluna plena que ella creia que el nou llenguatge era fonamental per canviar la mentalitat necròfila de l'antropocè.

Així doncs, es va asseure davant el full en blanc virtual i va buscar una forma d'evitar l'esclat de riure o la decepció que provocaria el seu retorn. Potser el millor seria ser tan directe que ningú cregués que el que deia era veritat:

Després de mesos d'estricta vaga digital, sense necessitat de bellugar la mordacitat i disparar escepticisme a través de Twitter i Facebook, he arribat a la conclusió que, quantes més piulades, irreflexions i absurditats aboquem a l'espai digital, abans es produirà el col·lapse i la destrucció d'aquest. Sobre les runes d'aquest disbarat de circ buit, sobre el cadàver d'aquesta ciutat immunda i invertebrada, tornarem a intentar construir una nova àgora pública on el naixement d'un nou llenguatge sigui possible. Per aquesta raó, des d'avui torno a les xarxes socials amb més energia que mai, amb l'objectiu clar d'empatxar la bèstia no fins al vòmit, sinó fins a la mort.

Aquesta fórmula poètica va ser rebutjada per part del Comitè Central, en considerar que era, a la vegada, l'expressió més genuïna del nou llenguatge i la constatació que la líder no tenia gens d'interès a redactar res seriós. Així, van decidir que seria el departament de Comunicació qui l'escriuria, tot centrant-se en dues idees bàsiques. Per una banda, la necessitat de comptar amb actors compromesos amb la veritat a les xarxes i, per l'altra, en les suposades onades de persones que li havien demanat tornar.

Decebuda per no poder ni tan sols escollir el to de la capitulació, amb l'emissió del comunicat definitiu va assistir a l'avortament del nou llenguatge al vuitè mes d'embaràs. Encara avui algunes persones li recorden als corredors del Parlament, entre rialles, que potser l'adveniment del nou llenguatge es reprendria més endavant, qui sap si quan guanyessin les tan anhelades eleccions. ●

DEIXA'T MIRAR
**ANUNCIA'T
A LA DIRECTA!**

250.000 visites úniques mensuals al web
Més de **3.200 subscriptores**
publicitat@directa.cat

ressenyες

No deia “Jesucrist”, deia “John Lennon”

Èlia Riudavets | @EliaRiudavets

Miriam Toews ens deixa caure, de cop, en aquell moment, durant l'adolescència en què obres els ulls i comences a plantejar-te qui ets realment. Què vols per a tu. Aquell moment en què et consumeixen les contradiccions i comences a ser conscient que el que sempre havies entès com a estable, lògic i correcte també pot ser qüestionat. Que ha de ser-ho, de fet. I just allà, just aleshores, és on comença el teu moment. L'oportunitat de buscar el teu propi camí.

Una bondat complicada no és, però, només això. No es tracta d'una novel·la sobre l'entrada d'una adolescent a l'edat adulta. O no només d'això. L'autora ens posa davant d'alguna cosa molt més complexa.

Nomi Nickel, la protagonista d'aquesta història, és una noia de setze anys que viu a la ciutat d'East Village, al Canadà, una comunitat aïllada de l'exterior en què les normes religioses són cada vegada més estrictes. On no celebren cap festivitat, sinó que viuen el turment de caminar cap a la mort des de la bondat; des d'una bondat complicada. Ella viu amb el seu pare, un professor excèntric i de poques paraules, i amb el record de la seva mare i la seva

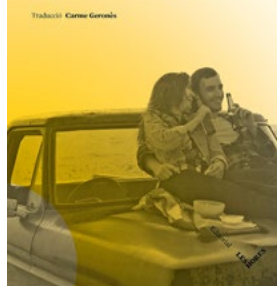
germana gran, que un dia van decidir marxar sense deixar rastre.

Nomi somia que visita Nova York. Li agrada la música, llegir, aprendre. Emocionar-se amb el món real, la idea del qual cada vegada l'allunya més del seu. “Jo no tinc gaire tirada a la fantasia. Massa que ens fan empassar per aquí (...). Jo somio fugir cap al món real. Si m'obliguen a llegir un llibre més de *Les cròniques de Nàrnia*, em suïcico”. La turmenta el record de la seva família, la incògnita de saber on van marxar la seva germana i la seva mare, i per què aquesta va decidir deixar el seu passaport al calaix de la tauleta.

El seu gran esperit crític la fa entrar en conflicte amb el seu entorn: amb el seu pare, amb els seus professors, però també amb ella mateixa. I és que, a East Village, “no es pot nedar entre dues aigües. O nedes en una o en l'altra”. Com caminar cap a la llibertat sense ferir i sense ferir-te? Com escapar de les autoritats que li prohibeixen escriptors i músics, que li prohibeixen escoltar els Beatles? Per què no pot vestir-se, maquillar-se, beure, drogar-se, viure com voldria?

Amb un estil natural, directe, irònic, sincer i punyent, l'autora ens fa

Miriam Toews
UNA BONDAT COMPLICADA

LLIBRE
Una bondat complicada
Miriam Toews
Traducció de Carme Geronès
Editorial Les Hores,
2020
280 pàgines

arribar aquesta història per mitjà de la veu de la seva protagonista, amb el llenguatge i la manera d'expressar-se propis d'algú de setze anys que s'està descobrint.

Es tracta d'una novel·la dolça i amarga, delicada i punyent, sobre l'entrada a la vida adulta, la desintegració familiar, la ruptura de valors i de la fe i del dolor, sobretot, que pot comportar l'anhel de llibertat. ●

La resistència de Jack London

David Palau | @davidpalau_

Una de les darreres novetats que ens presenta Edicions de 1984 és *La pesta escarlata*, una novel·la publicada l'any 1912 i ambientada en 2013, i que narra les desventures d'un virus que afecta de manera mortífera tota la població mundial, que en una nova realitat postapocalíptica es veu forçada a abandonar el ritme ultra-progressiu del sistema, tornar a generar vida i adaptar-se als ritmes de la natura. Una història per pensar, en aquests moments més que mai, on som i cap a on volem anar.

Es tracta, a més, d'un llibre doble on

també trobem *La força dels forts*, una de les paràboles amb major crítica social de la literatura nord-americana, on l'autor ens fa plantejar l'essència individualista del capitalisme front l'alternativa vital del cooperativisme.

El seu autor, Jack London, va ser un nòmade sense calés que, després d'oficis tan diversos com mariner, pirata o buscador d'or, es va convertir en una estrella literària fins que els excessos de l'aventura li van passar factura. Amb les obres de London ens trobem *allí*, sense poder-ne defugir: a la fi del món i al límit de la resistència humana. ●

LLIBRE
La peste escarlata / La força dels forts
Jack London
Traducció de Núria Artigas
Edicions de 1984
112 pàgines

Sobrevivint a quatre rodes

Elies Bosca | @Elies_Bosca

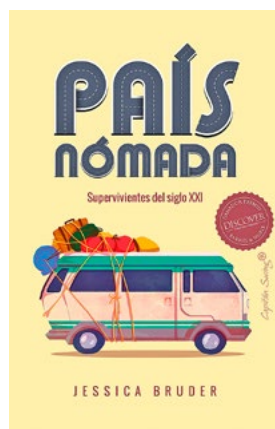
Precarietat, incertesa, dificultats econòmiques. Són paraules que defineixen el dia a dia de cada vegada més gent per tot arreu. Als Estats Units, una comunitat que ho viu de primera mà és la dels *workampers*, treballadors itinerants que es desplacen en autocaravanes per tot el país i enllacen treballs de baixa qualificació per subsistir. És la història que en *País nómada* ha intentat reflectir la periodista Jessica Bruder, qui al llarg de tres anys es va submergir en este univers acompanyant les vivències de Linda May, protagonista del llibre.

Amb el nom de *Nomadland*, l'obra ha

estat portada a la gran pantalla per la directora Chloé Zhao, i guardonada amb el premi a la millor pel·lícula en la Mostra, a Venècia.

Així doncs, les conseqüències de l'última gran recessió (deutes, desnonaments, subsidis ínfims, etc.) van donar forma a una crua realitat que -amb el seu transport com a mitjà de vida- s'amaga darrere de l'esplèndida imatge amb què moltes voltes se'ns presenta el gegant nord-americà.

Al remat, ens trobem davant d'un retrat fidel de qui dibuixa els marges del sistema, d'una de tantes peces necessàries perquè tot seguisca girant. ●

LLIBRE
País nómada
Jessica Bruder
Traducció de Mireia Bofill Abelló
Capitán Swing
319 pàgines

/ SIRA
ESCLASANS
@siraesca

Aura Roig,
membre de
Metzineres

Després d'estudiar Antropologia va anar a treballar a Vancouver (el Canadà), a l'única sala de consum supervisat de drogues de tot l'Amèrica del Nord. Allà va veure un sistema basat en la concepció de les persones que usen drogues com a protagonistes dins el disseny, la implementació, el monitoratge i l'avaluació dels programes. Després d'un temps va tornar a Barcelona, on va participar en un estudi sobre dones que s'injectaven drogues. Per a la recerca, es va crear una xarxa de dones que, temps més tard va acabar sent l'embrió de Metzineres. Al principi, es trobaven cada setmana per berenar plegades. Uns àpats que van passar a ser especialment interessants com a punt de trobada de dones i persones no binàries que usen drogues. "Generalment, els serveis orientats a la reducció de danys són molt masculinitzats, les dones en aquests entorns representen un 15 %", calcula Roig, que entén aquests recursos com producte de polítiques androcèntriques que, a vegades, han respost a les necessitats de les dones, però no als seus interessos.

“La resposta punitiva no soluciona el problema”

Mariana Cantero | @cantero_mariana

Fa la sensació que els serveis orientats a dones que usen drogues no tenen en compte la interseccionalitat de causes: o ets sense sostre, o ets migrada, o...

Sí, es tendeix a buscar una causa d'exclusió i segmentar les persones sense posar-les en el centre. Aquí el consum de drogues moltes vegades fa de barrera d'accés a altres serveis com albergs, tallers formatius, cases d'acollida... Funciona com a factor d'exclusió i d'expulsió. Realment, el consum de drogues no és la causa, generalment, sinó la manera que tenen algunes persones de gestionar malestars socials emocionals relacionals. L'abordatge llavors, ha de ser integral i veure una mica tot el que hi ha voltant.

Com treballem vosaltres?

Nosaltres apuntem a la millora del benestar, sigui el que sigui que això significa per a cadascuna. Per això intentem potenciar el que creuen que els anirà bé. Som molt receptives als coneixements de cadascuna i creiem necessari crear espais de seguretat on poder compartir aquests coneixements, perquè moltes vegades les dones posem en marxa estratègies de supervivència que no es valoren, o es valoren en negatiu. Aprenem juntes i les que tenim coneixements tècnics i uns certs privilegis treballem pensant que no hi ha una diferència entre unes i altres. Moltes de les dones amb problemes relacionats amb l'ús de drogues, en realitat relacionen el consum amb sentir-se soles, amb tenir por, amb no tenir un lloc segur on dormir, amb bregar amb problemes de salut mental, amb automedicar-se, amb el sexe per supervivència.

Quines polítiques s'haurien de dur a terme?

Cal donar alternatives viables sòlides i segures, diverses perquè les persones són molt diverses, en habitatge, per exemple. Cal respondre a aquesta heterogeneïtat, donant sortides vàlides, segures, incorporar dones amb experiència viscuda en els equips de treball, i potenciar formes d'autoocupa-

ció i autogestió. La nostra resposta de moment és molt simbòlica, perquè tenim uns recursos limitats.

Però us heu constituït com a cooperativa. Podeu generar un espai d'autoocupació? Rebeu suport de les administracions?

L'Ajuntament [de Barcelona] ha intentat solucionar el tema simplement amb el control policial dels mal anomenats *narcopisos* o pisos de consum. La resposta punitiva no soluciona el problema, de fet es tanca un pis i se n'obre un altre i es traslladen les persones consumidores, cosa que les estigmatitza cada vegada més. Nosaltres tenim un abordatge prou més integral, més holístic. És la nostra aposta, però no la de l'Ajuntament. Continuem demanant un local aquí, al barri. Cal assumir que el sistema està fallant, és el sistema que s'ha d'acostar a elles, no elles al sistema.

Els pisos de consum s'han relacionat amb l'especulació urbanística. Com treballem amb els col·lectius en defensa de l'habitatge?

Nosaltres entenem les veïnes que es queixen perquè viuen a prop d'un pis de consum. L'alternativa seria tenir oberts serveis de reducció de danys les 24 hores, però aquests serveis al Raval no existeixen. Ens aliam amb altres col·lectius i intentem treballar l'estigma, perquè és molt fàcil culpar a les persones que usen drogues, s'ha fet de manera directa i indirecta. Però el focus està en la gentrificació, en l'especulació, en el fet de no generar espais socials per a les persones que els necessiten i intentar expulsar-les. Som veïnes del barri, no un servei, sinó un col·lectiu més que ve a aportar. Estem a l'Àgora Juan Andrés Benítez, ens hem sumat a les xarxes de suport que han sortit pel tema COVID-19, amb Raval Rebel, el Lokal, Putes llibertàries, en les lluites pel CAP de Raval Nord. Hem procurat ser l'engranatge d'alguna cosa que s'interpreta no com a assistencialisme, sinó com a activisme. I si volem que totes ens incorporem als col·lectius, és necessari articular primer les respostes per a cobrir les necessitats bàsiques. ●